

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Overzigt door Kolonel B. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
WACHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de President: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

HOUD: Ned.-Indië in de Literatuur. — Feuilleton. — Rectificatie. — Een Inlichtingsdienst voor Cultures in Ned.-Indië. — Doeltreffende Films. — Ingezonden stukken. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Meded. — Mutaties van 2 tot 9 Febr. 1921.

Nederlandsch-Indië in de Literatuur door JOHAN KONING.

De ook in den lezerskring van het Koloniaal Weekblad welbekende publicist Johan Koning zal der Redactie een overzicht toe van zijn onderstaanden titel verschenen verhandeling in den Nieuwen Gids van deze maand. In eene nauwgezette omschrijving van hetgeen S. in dezen titel bedoelt, volgt de bespreking over de auteurs en hunne werken van het begin der 19e

eeuw af tot op heden. Wat vóór dien tijd, in de 17e en 18e eeuw op het gebied der Koloniale Letterkunde in het licht verscheen, komt inderdaad nauwelijks voor bespreking in aanmerking. Min of meer uitvoerig, naar gelang de personen en hunne werken daarop aanspraak kunnen maken, door-

ATTENTIE! Leden in Ned. Oost-Indië worden beleefd verzocht adresveranderingen te berichten aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging, den Heer A. J. GOOSZEN, Kolonel B. D. en voorzitter te Soerabaja.

loopt S. in chronologische volgorde het tijdperk gedurende hetwelk van koloniale, literaire producten gewag moet worden gemaakt, waardoor in kort bestek een zeer duidelijk overzicht over de behandelde stof verkregen is. Is, als te verwachten, schrijvers waardeering van de Indische belletrie in den loop der tijden, een malige, toch kan geconstateerd worden, dat er in Indië een begin van letterkundig leven is.

187

FA G. J. HILBRINK
8 Daendelsstraat 's-Gravenhage
DAMESKLEERMAKERIJ

bericht hiermede, dat zij gedurende de maanden December en Januari naar maat zal verkoopen:

Dames Tailor Made Wandel Costumes met zijde gevoerd voor f 115.—
Mantels of Ulsters voor f 100.—
Rokken, voor f 40.—

uitsluitend uit eene groote sorteering Eng. Stoffen. De nog voorradige Bontmantels en Bontgarnituren zullen tegen concurr. prijzen worden uitverkocht. Gedurende December—Januari Zaterdags tot 5 uur geopend.

COSTUMES-TAILLEUR

EN ROUTE

Lampe

SPUISTR. 8 DEN HAAG

TEA-GOWN

LE MANNEQUIN

Lampe

SPUISTR. 8 DEN HAAG

BONTMANTELS

AU-BOIS

Lampe

SPUISTR. 8 DEN HAAG

OOST

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM
KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

WEST

ISERIEF & CO.
Magazijn „De Prijslijst”
Veenestraat 16-18 · DEN HAAG · Valeriusstraat 29

Specialiteit
Tricolage
Garen en Band
Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Wasch-, Glans- en Strijkrichting „Fortuna”
Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN f 0.40	FRONTS f 0.18
VESTEN f 0.60	BOORDEN f 0.15
HALFHEMDEN f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.
De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSFN
Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
nitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELEN, enz. .

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope)

Hammond School en COPIERINRICHTING
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd.

MAISON VAN HAL
Hofleverancier van H.M. de Koningin 103
Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Schrijver's slotbeschouwing is, ook om andere redenen dan die met het eigenlijke onderwerp verband houden, der vermelding waard, weshalve daar aan hieronder een plaats wordt ingeruimd:

Het eilandenrijk in de Aziatische wateren, zóó schoon als geen tweede rijk op aarde, in het Oosten niet en in het Westen evenmin aan te wijzen valt, neemt in de Letterkunde onzer taal een plaats in, zóó klein en onaanzienlijk, dat men nauwelijks in één van de honderd werken onzer Nederlandsche boekenmarkt iets kan aanwijzen, dat op literaire behandeling van tropisch wezen gelijkt.

In de letterkundige wereld van het moederland schijnt land en volk van Indië bijna onbekend. In zijn zes deelen literatuurgeschiedenis heeft Willem Kloos niet één enkele pagina gewijd aan het letterkundig leven in ons koloniale rijk, omdat hij en met hem velen van zijn eminente collega's zich bleven bewegen uitsluitend in den engen kring van letterkundig leven in ons lage land aan de zee. En men vraagt zich af, hoe het mogelijk is, dat zij, die zich zoo gaarne apostelen der schoonheid hooren noemen, innerlijke voldoening kunnen vinden in het altijd weer opnieuw behandelen van het Hollandsche familieleven in engsten zin, in het altijd weer opnieuw analyseeren van de nu wel eindelijk door-en-door literair verrafelde ziel van onze meest middelmatige landgenooten in onze steden en dorpen met de intriges van het leven, zooals die op Hollandschen bodem altijd welig tieren. De letterkundige kritiek in Holland houdt zich ondertusschen bezig met het geven van breed-gerekte beschouwingen over allerlei, o, zóó vele verschijnselen in het Nederlandsche letterkundig leven, maar niet één van haar geestelijk wel-doorvoede dienaren steekt de hand uit om het letterkundig leven in tropisch Nederland tot hoogere ontwikkeling te brengen.

Dit is een klacht en een aanklacht tevens.

Indië heeft zich jarenlang beklagd over gebrek aan belangstelling op politiek en economisch ge-

bied van de zijde van het moederland. De miljoenen van ons tropenland, door slechts een kleine groep van Nederlanders uit den Indischen bodem te worden gewerkt, vloeiden als het ware automatisch naar het moederland en men vergat er in die kringen óók in die kringen — nu eens mercantiel gesproken, waarvan onze letterkundigen „het heil moeten” — van waar de middelen kwamen, die in staat stelden ruim en actief deel te nemen aan het maatschappelijk leven op velerlei gebied. Men vergat en men vergeet het nog vaak, dat Nederland zonder Indië een arm en dood land zou zijn.

Maar uit dezen hoofde niet alleen mag Indië laten gelden op de belangstelling der superior geesten van ons volk. Zijn schoonheid is er om die haar te dienen een verrukking zijn moet voor ieder waarachtig kunstenaar. Dat dit voor de Westelingen bezwaarlijk wezen zou, werd in voldoende mate gelogenstraft door het werk van Borel, Couperus en dat van Augusta de Witt. Het was intusschen het toeval dat hun de schoonheid en de belangwekkendheid der Indische werelden kennen leerde.

Er wordt hier te lande geklaagd over „tegenaan sterke figuren in den Hollandschen roman”. Zijn personen staan schier allen in den ban van „een verlangen”, dat hen zoeken, kwijnen, twijfelen doet. Maar waarom, wanneer men zich daarvoor terecht voelt aangetrokken, analyseert men niet eens literair en psychologisch een Nederlanders in ons koloniale rijk, den stoeren, energieke en vroeger in het zonnige land, waar de nachten zoo warm zijn, waar de liefde zoo wonderlijk bloeit in innige zachte schemerlicht van wonder-moeder-vreemde verlangens, onder de charme van mystieke rieuze machten, die de bezieling van de schoonheid en de overpeinzing van de eenzaamheid beide zijn? Nog altijd moet de eerste, letterkundig-zuivere Indische familieroman geschreven worden.

Dit is echter vooralsnog niet het voornaamste

Feuilleton.

Een babbeltje over Curaçao.
Zijn Verleden en zijn Heden.
Door J. van Haafften.

(Vervolg).

Wat nu de overige bronnen van bestaan op het eiland aangaan, daaronder moet in de eerste en voornaamste plaats worden genoemd de Curaçao-sche Petroleum-Maatschappij, de jongste dochter van de Bataafsche.

Die maatschappij vooral heeft het eiland nieuw leven ingeblazen en op de terreinen der Maatschappij heerscht nu een bedrijvigheid van belang.

Zooals bijna van zelf spreekt, bevinden die terreinen zich wederom nabij het Schottegat, want van daaruit kan alles het gemakkelijkste worden bereikt. In dat gat bevindt zich n.l. een klein vooruitstekend schiereiland, „Asiento” genaamd, in vroeger jaren een woestentij, waar cactus en steekplant hoogtij vierden. Sinds het jaar 1916 is het er met het rijk der woekerplanten gedaan, want thans bevinden zich daar en in het er achter gelegen binnenland de groote tanks der nieuwe Maatschappij en ook daar verheffen zich de schoorsteenen der raffinaderij.

Deze raffinaderij is er op ingericht om groote hoeveelheden ruwe olie, die men uit Venezuela en uit Mexico betreft, te verwerken.

Van groot belang is het daarom, dat de officieele handelsbetrekkingen met eerstgenoemd land wederom zijn hersteld. Gelukkig is men echter zoo ver-

standig geweest, door vroegere ervaring geleerd, zich niet alleen van dat rijk daarvoor afhankelijk te maken, want zoo noodig zou Mexico, zij het dan ook niet zoo gemakkelijk, de benodigde hoeveelheden alleen wel kunnen verstrekken. Uit het land wordt de olie aangevoerd in daarvoor ingerichte tankboten, terwijl ze uit Venezuela in houten lichters, die door sleepbootjes getrokken worden, wordt aangevoerd.

De uit die ruwe olie geprepareerde stookolie wordt daarna in tinnen petroleumblikken gebotteld en op deze wijze verpakt uitgevoerd naar West-Indië en het Noordelijk deel van Zuid-Amerika. Vele schepen, die met olie stoken, o.m.v. de schepen der West-Indische Mail, komen echter op plaatse hun stookmateriaal aanvullen.

In vroeger jaren was men voor de levering van die blikemballage geheel afhankelijk van Venezuela thans echter ook al niet meer, want aan het bedrijf is nu toegevoegd een blikfabriek, waar ongeveer 5000 blikken per dag kunnen worden vervaardigd. De voor deze fabrieken benodigde machines, alsmede een groot deel der grondstoffen, worden uit de Vereenigde Staten betrokken.

Zooals men wel begrijpen kan, is het in het verleden roepen van een geheel nieuw bedrijf zoo maar een voetstoots gegaan, integendeel, er moesten heel veel bezwaren overwonnen, heel wat hinderpalen op den weg geruimd worden. Onder deze nam de voornaamste plaats in het onder dak brengen van de zorgen van het personeel der Maatschappij. In Willemstad was daar geen gelegenheid toe, omdat de huizen reeds overbezet waren, dus moest elders worden gezocht; daarbij viel het oog op Schottegat gelegen, waar vroeger jaren niemand over had gedacht, en dat dan ook een wildernis was.

● Riviera en Zwitserland ●

Geregelde Koeriersdiensten.
(visa versa).

REISBUREAU LINDEMAN.

's-Gravenhage

Arnhem Groningen Utrecht

Firma L. J. C. BOUCHER
Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel

's-Gravenhage - Noordeinde 64c

Specialiteit: voor het samenstellen
van Leesportefeuilles.

Advertentie-Bureau

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

opbloei van het letterkundig leven in het rijk van Indië heeft steun vanuit het moederland. Het is een zaak, die de aandacht van den minister van koloniën en van minister de Visser beiden verdient mag. Maar vóór alles behoort de drang tot schrijven van Nederlandsche letterkundigen zelf uit te gaan. Of zou het niet wenschelijk zijn, dat de letterkundigen en het nageslacht eens weten hoe de schoonheid van ons tropisch rijk, hoe de wonderlijke wereld van menschen en dingen in dat zonnige land reageerden op de groote geesten van ons volk, die uitverkoren werden het geestelijk leiding te geven? Waarom gingen in dezen fel-bewogen tijd letterkundigen als dr. van Eeden, als Arthur van Schenck en Carel Scharten niet eens dwalen buiten de grenzen van ons vaderland, om te ontdekken hoe de letterkundige schatten dezer tijden voor het nageslacht blijvend opgeborgen heeft! Er drukt op zulk een arbeid het stempel van funeste eenzijdigheid, waarbij de goede naam van Nederland als koloniseerend land voor latere geslachten schade lijdt.

grens in deze ontwikkeling het geval blijven, dan staat de literaire kunst in Indië voor een hoogere opgave geplaatst.

Een boek, dat als *Paupers* de Indo-Europeesche samenleving belicht en haar nooddrift aantoon, ten einde het Indische gouvernement te wijzen op belangen, die verwaarloosd worden, kan onmogelijk zuiver letterkundig zijn. Het vormt een factor als een andere tot verbetering van toestanden in onze koloniale maatschappij. Literair gaaf bleef Augusta de Wit's werk-uit-de-tropen, maar het gaat toch niet aan daarom alléén al het werk, dat op de Indische boekenmarkt verscheen in een belangwekkende periode onzer koloniale historie dood te zwijgen en te houden buiten de deuren van het literair museum, waarin Kloos de letterkundige schatten dezer tijden voor het nageslacht blijvend opgeborgen heeft! Er drukt op zulk een arbeid het stempel van funeste eenzijdigheid, waarbij de goede naam van Nederland als koloniseerend land voor latere geslachten schade lijdt.

Nederlandsch-Indië was lang genoeg de Assche-poetsers in het deftig Huis der Nederlandsche letteren.

Een Inlichtingsdienst voor Cultures in Nederlandsch-Indië.

Op initiatief van de afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut, Plantage Prinsenaan 17 te Amsterdam, is een inlichtingsdienst ingesteld om diegenen, die voor eene betrekking bij de cultures in Ned.-Indië in aanmerking wenschen te komen, van hunnen toekomstigen werkring op de hoogte te helpen.

De bestaande Landbouwscholen, waar een opleiding voor de Indische cultures genoten wordt, voorzien, ook naar het inzicht van genoemd Handelsmuseum, lang niet in de behoefte aan planters.

voortvarende Mij. niet weinig heeft bijgedragen om het scheepvaartverkeer naar het eiland te doen toenemen, al ware het maar alleen, dat zij een eigen scheepvaart Mij., t.w. de Curaçaosche Scheepvaart Mij., aan haar bedrijf heeft toegevoegd.

Vervolgens is men op het eiland wederom begonnen met de fosphaat-exploitatie, welk bedrijf een twintigtal jaren had stil gelegen en dat nu door de Mijnbouw Mij. „Curaçao” sinds het jaar 1913 weder met kracht is ter hand genomen, en hoezeer deze industrie zich ontwikkelde, kan men zien uit het feit, dat deze Mij. in het jaar 1919 10.052.000 K.G. phosphorzure kalk verscheeptte.

De derde en mede een belangrijke Mij., is de voor enkele jaren opgerichte „Curaçaosche Looi- en Kleurstof Mij. Deze stelt zich ten doel, looi- en kleurstof te trekken uit divi-divi en deze artikelen uit te voeren.

Divi-divi is n.l. een der voornaamste inheemsche handelsproducten; het zijn de z.g. Wotanspeulen. De overige v.n. handelsproducten, zijn: aloëhars, caret, stroohoeden, huiden, kantwerk, olieresidu, oliegasoline, oranjeschillen, schapevellen, sizalvezel, wol en zout. Wat den veestapel aangaat, daarmede is het treurig gesteld. De eenige dieren, die het op het eiland met de daar heerschende droogte goed kunnen uithouden, zijn de z.g. „Kebriten”, een soort geiten, die om te leven al heel weinig schijnen noodig te hebben. Met groote moeite worden nog een aantal ezels, varkens, wat hoornvee en enkele paarden in het leven gehouden. Aan de kust wordt de vischvangst beoefend, welk bedrijf vrij goede uitkomsten afwerpt.

(Wordt vervolgd.)

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Ik zing de lof der

Monarch

Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & CO.
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK

1/2 LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

BALANSCONTROLE BELASTINGZAKEN INRICHTEN EN CONTROLEEREN VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ
LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
VONDELKERKSTRAAT 17 51
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

lei scherpe steek- en woekerplanten. Dat eiland, „Negropont” genaamd, is toen het van dienzelfden naam verzeen, waar thans employe's der Maatschappij op waarlijk schitterende wijze zijn ondergebracht, want in de huij op dat dorp vindt men gemakken, die men in een stad te vergeefs zoeken zal; wie had op Curaçao b.v. ooit van een waterleiding gedroomd, als men er thans een op Negropont aantreft en alle huizen van drink- en waschwater voorziet? De Maatschappij eenmaal besloten had, om dat eiland een nederzetting voor de employe's te maken, toen werd het ook door middel van een met het schiereiland verbonden, waarop zich terreinen der Maatschappij bevinden, en zoo men thans de employe's zonder veel tijdverlies van en naar hun werk begeven.

het is te hopen, dat de Curaçaoenaars, getrokken naar het vele nieuwe, dat daar op Negropont wordt voortgevoerd — want dat dorp behoeft, wat zijn inrichtingen en instellingen aangaat, niet onder te doen voor de stad in Nederland dan ook — langzamerhand eigen zeer primitief ingerichte woningen, waar men b.v. als regel geen enkele behoorlijk ingericht badkamer vindt, naar dien trant zullen gaan. Doch, de Curaçaoenaar is van huis uit zeer conservatief en houdt heelemaal niet van nieuwigheden, en ziet die op het Petroleumdorp vermoedelijk met leede oogen aan, omdat daardoor bij de jongeren verlangens worden gewekt, die de oude, die zich immer zeer goed in den bestaanden stand konden schikken, niet wenschen, en daardoor zal, althans voorloopig, Negropont wel een uniek dorp blijven op Curaçao.

ten slotte mag bij het gegeven overzicht dezer Petroleum Mij. niet overmeld blijven, dat deze

N. LOEB = DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

CHER
oekhandel
le 64c
tellen
reau

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 % gewaarborgd.

DE GROOTSTE KEUZE **GRAMOPHONES** EN
PLATEN Merk „HIS MASTER'S VOICE“
bij **WILLEM SPRENGER.**
PASSAGE 46. Agent der Gramophone Comp. Ltd. DEN HAAG.
STEDS HET NIEUWSTE!! Tel: 3778. STEDS HET BESTE!!

Behalve de jongelui, die daar hun diploma halen, solliciteeren er vele van tuinbouwscholen en kantoren, andere zijn reeds in Holland in de praktijk en wenschen, door naar Indië te gaan, hun positie te verbeteren.

Het is der afdeling Handelsmuseum gebleken, dat al deze sollicitanten gaarne iets naders over hun aanstaande werkring, aard van de eventueele cultuur, de vooruitzichten daarbij, maatschappelijke omstandigheden, klimaat, uitrusting, enz. enz. vernemen. Het is haar doel hun die mede te deelen, te informeeren wat zij geleerd hebben en met hen te overleggen op welke wijze zij de genoten opleiding kunnen aanvullen.

Het spreekuur is Dinsdag's en Donderdag's van 10—4 uur, Plantage Prinsenlaan 17, Amsterdam.

A. K. v. O.

Rectificatie.

In het stukje omtrent het Holl. bureau te Nice — zie K. W. van 27 Januari l.l. — wordt de titulatuur van den heer Boumeester aangeduid met: oud-officier en consul. Genoemde heer bericht, dat hij slechts gedurende eenigen tijd belast geweest is met de waarneming van het Nederlandsch Consulaat aldaar.

Doeltreffende Films.

Men kan, als wijlen Prof. Veth, een standaardwerk over Indië schrijven zonder er ooit geweest te zijn — met dit kleine voorbehoud dan, dat „men“ van hetzelfde geestelijk kaliber moet zijn als hij — niemand is bij machte door woord of geschrift een voorstelling der werkelijkheid op te wekken, welke die van den film in de bioscoop evenaart.

In onze bibliotheken en leeszalen bevinden zich boekwerken over- en plaatwerken van Indië en ze worden gelezen en bekeken — of niet? — in familiekringen doen de van derwaarts toegezondene photo's de ronde, gepatrieerdert vertellen van het leven onder de tropen, maar een indruk, als dien van het levend beeld, geeft dit alles niet.

„Augenschmaus“, maar een prachtig middel om den volke met de koloniën bekend te maken en daardoor den lust te doen ontwaken om in Overzeesch Nederland een behoorlijk levensbestaan zich te verschaffen, waartoe de overvoerde vaderland-sche markt maar matige kans biedt. Een doeltreffend middel, mits de film in alle opzichten goed zij en de commentator deskundig en vooral, als zoodanig, daartoe geschikt; hij moet zijn publiek kunnen pakken. Aan deze voorwaarden wordt niet altijd voldaan.

Wat thans, bij het schreeuwend tekort ginds aan werkkrachten, van actueel belang is, is een afwij-seling in de vertooning in dezen zin, dat ook ten aanschouwe worde gebracht de, zoo in overheids-als particulieren dienst, vacante betrekkingen, de eischen daartoe, de bezoldigingen, de verlofstijden, de vooruitzichten, de bureaux voor inlichtingen al-hier.

De resultaten met de Indische films, welke toch ten doel hebben om meerdere kennis te verspreiden en den trek naar de koloniën te bevorderen, zijn blijkens de ervaring tot heden gering. Wellicht kan, ter bereiking van het oogmerk, in deze richting nog wel iets gedaan worden.

v. d. B.

Ingezonden Stukken.

Ambtenaren voor Indië.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van bovengenoemd stuk van den heer G. N. in het Kol. Weekblad van 3 Febr. 1921 No. 5 verzoek ik U beleefd om plaatsing van het onderstaande in Uw weekblad.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM.

De heer G. N. begint zijn schrijven met den volgende „De lange lijst van oproepingen voor zeer uiteenloopen ambtenaarsbetrekkingen in Indië, en het bekende feit, dat zich veel minder kandidaten aanmelden dan het Rijk heeft, ook voor functiën, welke in die oproepingen nog niet vermeld zijn, noopt mij er toe te wijzen op elders in 's lands dienst bestaand overcompleet.“

G. N. wijst dan op het overcompleet aan officieren het Nederlandsche leger en stelt dan de vraag, of voor officieren niet in ruimer mate de gelegenheid opengezet kan worden om, op voet van de bestaande bepalingen, 5 jaren te worden gedetacheerd bij het leger in Indië, indien dit niet mogelijk is door gebrek aan plaats in het leger daar te lande — hen te bestemmen voor andere trekkingen, als b.v. leeraar M. O., ambtenaar bij een departementen en meerdere door G. N. genoemde kringen.

Dit voorstel juich ik volkomen toe, maar m.i. zal door niet genoeg voorzien worden in het bekende tekort aan kandidaten voor de verschillende ambtenaarsbetrekkingen in Indië, want er zal een tekort blijven, zoolang salarissen worden gehouden op het peil, waarop staan. Dit is de hoofdreden, waarom er te weinig kandidaten zijn voor de Indische ambtenaarsbetrekkingen, in eigen kring na, dan is het meerendeel van hen, die tot a.s. Gouvernementsarts bij den B. G. D. of tot a.s. officier van Gezondheid verbinden, hiertoe finantieel gescreven, d.w.z. dat zij zonder de door den Staat te verstrekke tegemoetkoming in de studiekosten hunne studie niet kunnen bekostigen. Deze geldelijke tegemoetkoming van den Staat is een goede instelling en lokt zodoende zeer veel doch meerderen zouden zich opgeven, indien de salarissen hooger waren. Het Min. v. Kol. adverteerde kort geleden dat er 2 chirurgen zouden aangenomen worden voor Indië. Het minimum salaris is hetzelfde als voor den pas a.s. stuurden gouvernementsarts! Ik weet niet of naar deze trekking gesolliciteerd wordt, maar zoo ook deze open-ven, kan en mag er niet gezegd worden, dat er geen doende ambitie is bij de Nederlanders voor de verschillende betrekkingen in ons Insulinde.

Kracht en energie genoeg bij de Nederlanders, maar willen dit naar waarde beloofd zien.

Groote oppositie is er tegen het feit, dat er zooveel vreemdelingen naar onze koloniën zouden gaan, speciaal Duitschers. Het is de Duitse energie, die hier weer blijkt, maar wij staan niet ten achter. Zij zijn door den oorlog in een precären toestand gekomen en zullen eischen daarom niet zoo hoog kunnen stellen. Met ons het gelukkig anders en al zal een algemeene salarisverhoging der Indische ambtenaarsbetrekkingen groote meeliden opleveren, voor de Nederlandsch-Indische betrekkingen moeten Nederlanders voorgaan en pas indien de staatswege alles in het werk is gesteld, om Nederlandse krachten te vinden, zal men buitenlandse sollicitanten kunnen aannemen. En indien ook alles in het werk is gesteld, zal het te kort veel geringer blijken dan het nu is.

De Redactie dankend voor de plaatsruimte,

Hoogachtend,

W. G. B.
Med. Cas.

Amsterdam, 5 Febr. 1921.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Regeering aan het woord.

Aan de rede van den heer Muurling, den Regeering-gemachtigde in den Volksraad, ontleenen wij o.m.: Nu is de tijd voorbij, dat men om iets te veroordeelen, kon volstaan met het als socialistisch te brandmerken. Het socialisme heeft de rol van boeman moeten afstaan aan het bolsjewisme en gelukkig begint men den laatsten tijd ook dezen boeman te bestudeeren, alvorens te oordeelen. Het eenige criterium toch is niet of iets socialistisch of liberaal of anti-revolutionair of wat ook is, maar wel of het juist is of niet.

De heer Muurling meent dat uit het voorgaande duidelijk zal zijn, dat de Regeering boven de partijen staat.

Inzake het woningpraagstuk is reeds opdracht gegeven aan de B. O. W. alle krachten te concentreeren op den bouw van woningen:

Het beste Engelse Rijkswiel **de Rutge-Whitworth**
Het beste Hollandsche Rijkswiel **de Hima**
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7356 134 Telefoon H. 8742

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND“

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738
2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electricche Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Leebaboe's en Jongens

beschikbaar.

bevragen in „PERSINGGAHAN“

Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

behoorende bij zekere instellingen:
op bepaalde plaatsen voor laagstbezoldigden.
Verder richt het S.S.-hotel een dependance in
de kleinere beuzen en is in overweging genomen
ambtenaren tegemoet te komen in verblijfskosten
gedurende de eerste maanden.

De Regeering betreurt en is er wel eenigszins
verbaasd, dat het rondschrjven nopens den
jarigen ambtjyd van hoofden van Gewestelijk Be-
stuur zoo eenzijdige critiek ontmoette. Zij meent
ten onrechte geen aandacht is gewijd aan het
grote belang, dat hierbij betrokken is, een niet te
lage promotie der assistent-residenten. Het is on-
gewenscht dat degenen onder die ambtenaren, die
niet lang zijn het tot den hoogsten rang te brengen,
lang ondergeschikt dienen.

Dat strijdt met hun eigen belang; immers
wanneer die zijn verdiensten kent, wordt ongedul-
dig wanneer hij te lang op zelfstandigen arbeid
moet wachten en het strijdt ook met 's lands be-
lang. Het land moet van de talenten en de werk-
zaamheid zijner dienaren juist in een zoo bij uitstek
aanwoordelijk ambt als dat van resident, kun-
nen profiteren op een leeftijd, waarop zij die ten
volste bezitten; het is onbestreden dat die leeftijd in
Indië eerder overschreden wordt dan in Holland en
dat daarom wordt de gemeenschap in Indië slechts zoo
veel mogelijk gediend, wanneer betrekkelijk jeug-
digere personen de hoogste betrekkingen bekleden.
De residentsbetrekking wordt voortdurend zwaar-
der; zij moet worden bekleed door mannen in de
volheid van hun geestelijk en lichamelijk prestatie-
vermogen, alert, vol belangstelling in de vraag-
stukken van den dag, hun gewest geheel beheer-
send, hun ambtenaren leidend en bezielend, de
Regeering voortdurend inlichtend omtrent wat er
belangrijks voorvalt, ook op maatschappelijk ge-
bied.

Wie dat, om welke reden ook, niet vermag, moet
niet maken voor een betere kracht; dit moge
schijnen, nu en dan ook zijn, maar de Regeer-
ing heeft dan die hardheid te verzachten door
zoaroe geëigende regeling, hetgeen, meent zij, niet
bezuimd is.

Tegen den maatregel is aangevoerd dat een hoofd
van gewestelijk bestuur eerst na een jaar zijn ge-
west moet kennen, doch de ervaring leert geens-
zins, dat een resident zoo lang behoeft om geheel
te geraken in zijn werkring. Gewoonlijk is het
gewest hem dan ook van vroeger bekend en zijn
enkele maanden voldoende voor vervollediging van
plaatselijke bekendheid en voor persoonlijke ont-
moetingen.

Tot het schrijven van brieven, die een steenen
hart zouden vermurwen, kan toch alleen hij aan-
leiding vinden, die gevoelt dat hij niet bij de expi-
ratie van zijn driejarigen termijn zal behooren tot
de uitstekenden, op wier aanblijven wordt prijs ge-
steld, doch dan eischt 's lands belang ook dat hij
afrede, ook zonder dat rondschrjven; want wie
niet ten volle voldoet kon ook vóór de uitgifte van
dat schrjven niet gehandhaafd blijven. Daarom is
het feitelijk in den toestand weinig veranderd; de
Regeering wordt ontheven van de verplichting hem,
dien zij ongeschikt gevonden acht, uit te noodigen
zijn ontslag in te dienen; hij doet dit nu ingevolge
algemeen voorschrift, of zijn ambtstijd loopt, be-
houdens verlenging, automatisch zonder ontslag-
aanvraag af. Daarin is hoegenaamd niets onbillijks,
sterker, wat het voorschrift beoogt is in 's lands
belang geboden.

Voortaan wordt niemand vergeten; bij elke ont-
slagaanvraag of termijn-expiratie is opzettelijke
overweging nu geboden of handhaving in 's lands
belang is. Bij bevestigende beantwoording dier
vraag blijft het bestuurshoofd in zijn ambt, in het
tegenovergestelde geval is het hem heden ten dage,
wanneer hij voor minder zware betrekking nog wel
geschikt is, waarlijk gemakkelijk genoeg, een be-

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
Piet Heinplein, Tel. 1587
1588

hoorlijk bezoldigd ambt in 's lands dienst te ver-
werven.

De heer Soerjono bracht ter sprake een zaak, die
de publieke aandacht meer dan waard is, de plotse-
linge prijsverhoging door de Bandoengsche Ki-
ninefabriek. De Regeering heeft den heer Muurling
opgedragen mede te deelen, dat zij het absoluut
noodzakelijk acht den binnenlandschen prijs voor
kinine binnen behoorlijke perken terug te brengen
en niet zal aarzelen de daartoe noodige maatregelen
te nemen.

(De Loc.)

Een ernstige waarschuwing.

In het N. v. d. D. laat de hoofdredacteur, de heer
Mulder, een ernstige waarschuwing hooren naar
aanleiding van het feit, dat in Indië het Europeesch
onderwijs geleidelijk de dupe wordt van het In-
landsche, dat de verworping reeds zoo ver is ge-
vorderd, dat gerechte twijfel mag worden gekoest-
erd, of het ooit weer in orde zal komen.

De onbillijkheid van dit feit ten opzichte van
het noest werkende, het alléén-werkende en zwaar
belasting betalende bevolkingsdeel van Insulinde,
dat kans op goed onderricht voor zijne kinderen
schier met den dag ziet afnemen, behoeft niet meer
te worden betoogd of aangetoond.

De Hollandsch-Inlandsche scholen intusschen
varen wél, zéér wél.

En bestond er dan nog maar gegronde reden om
aan te nemen, dat de opofferingen, welke de Regeer-
ing van de Europeanen vordert, op den duur
het gewenschte effect zouden sorteerden!

Want al blijft de onbillijkheid bestaan, men zou
er althans nog éenige satisfactie van kunnen heb-
ben, zoo men op goede vruchten in de Inlandsche
maatschappij van de huidige onderwijs-manoeuvre
straks mocht rekenen.

De heer M. verwijst dan in dit verband naar
Britsch-Indië, waar men op groote schaal onderwijs
heeft doen geven en waar thans de z.g. nationalisten
onder aanvoering van Gandhi e.s. obstructie voeren
tegen datzelfde onderwijs. Men d w i n g t daar de
kinderen om de school links te laten liggen.

Ieder verstandig mensch begrijpt hoe dóm fei-
telijk deze actie is, en er wordt door het betere deel
der Inlandsche intellectuelen dan ook tegen ge-
ageerd. Ook de pers blijft ten deze niet achter,
maar het kwaad heeft reeds al te diep wortel ge-
schoten.

Zonderling echter doet het aan, eerst van eene
Regeering onderwijs te zien afdwingen, om, is het
er eenmaal, de boycot over dat onderwijs te hooren
uitspreken! Louter en alleen omdat de Regeering
niet negen is om alle idealen der nationalistische
heethoofden zoo maar voetstoots te verwerklijken.

Wat moet er in de toekomst van een land wor-
den, dat voor zulke funeste agitatie geschikten bod-
em blijkt te bezitten?

En welke waarborg heeft de Nederlandsche Regeer-
ing, vraagt de heer M. verder, dat het in Ned-
Indië niet eenzelfde kant straks zal opgaan?

Er zijn méér symptomen, die wijzen op de mo-
gelijkheid, de waarschijnlijkheid, dat hier eenzelfde
onderwijs-drama zal worden afgespeeld als bij onze
buren, dan verschijnselen, welke het tegendeel
doen hopen.

Hebben wij op Java al niet eens een staking van
„studeerende“ Inlandsche schooljeugd gehad en
hebben wij niet kort geleden ook het geval gesa-
voueerd van een schooldirecteur, wiens kokki de
dankbare discipelen poogden om te koopen, opdat
deze hun mentor zou vergiftigen?

Waarlijk, de achteruitgang van het Europeesch
onderwijs is meer dan betreurenswaardig. Maar
het kon in de toekomst nog wel eens blijken, dat
men het Europeesche onderwijs had opgeofferd
niet ten behoeve van het Inlandsche kind, maar
uitsluitend ter wille van een *fala morgana*.

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK

New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
verstrek door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

..... Vereeniging voor Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een uitstekende gelegenheid voor
hen, die in Indië wonen en studeeren willen,
biedt de Vereen. voor Corr. Onderwijs

Technische Cursussen: Ambachts,
Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-
Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Han-
delscorrespondentie, Schoonschrjven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen,
(Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen,
Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden,
Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kl en Kv),
Boekhouden (KXII), Talen (Fransch, Duitsch,
Engelsch), Teekenen (MA t/m MK), Werk-
tuigkunde (KII), Zeevaarkunde (I), Schoon-
schrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

N.V. Brood- en Beschuifabriek

„DE OUDE VETTE HEN“

DEN HAAG
bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuif,
Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Adverteeren doet verkoopen

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Dinners en Soupers.
 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

„Twed”
 Hollandsch-Indisch Restaurant
 en Tearoom
 Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
 DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12-8
 Hollandsche
 ..en Indische Tafel..

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm
 water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
 Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne
 Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het
 daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL
 De Directeur H. HOLTHAUSEN

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
 Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gawe overkomst.

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.
 Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.
 Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Britsch-Indië biedt een les, en een scherpe waar-
 schuwung!
 Een commerciële vliegdiens in Indië.
 In verband met de plannen tot het instellen van
 een zoodanigen dienst door de Koninklijke Lucht-
 vaartmaatschappij voor Nederland en Koloniën is
 het wel noodig de factoren voor het slagen hiervan
 eens na te gaan, schrijft v. d. S. in het *Soer. Hbl.*
 Er is veel enthousiasme opgewekt door de propa-
 ganda van generaal Snijders; wil echter die
 geestdrift vruchtdragend zijn, dan moet duidelijk
 blijken, dat de financieele deelnemers redelijker-
 wijze kunnen verwachten, dat de dienst in stand
 zal gehouden kunnen worden, zoodat het niet tot
 een gedwongen liquidatie komt met de gevolgen
 van dien.

Die factoren zijn velerlei; de voornaamste zijn:
 de weersgesteldheid, het aanwerven van deskundig
 personeel en de financieele resultaten der onder-
 neming.
 Schr. gaat deze factoren uitvoerig na en komt
 dan tot een weinig bemoedigend resultaat.
 De heer Plesman, administrateur der K. L. M.,
 heeft in een interview o.a. medegedeeld: „Het is een
 moeilijke tijd voor een Nederlandsche maatschappij
 om met eigen toestellen en eigen personeel een
 luchtdienst te beginnen. Deswege heeft men het
 beter gevonden, voorloopig toestellen uit het bui-
 tenland te huren. Voor dat huren heeft nu de maat-
 schappij een overeenkomst getroffen met de Air-
 craft Transport and Travel Ltd.”

Hoe denkt die maatschappij die toestellen te koop-
 en? Zij werkt niet met winst, het aandeelenkapi-
 taal in Nederland is niet toereikend; zou het In-
 dische kapitaal daarvoor moeten dienen?
 Schr. vraagt ten slotte: Is het gewaagd te bewe-
 ren, dat de opzet der K. L. M. onvoldoende voor-
 bereid, geforceerd en alzoo tot mislukking ge-
 doemd is?

Misschien een goed voorbeeld.
 Wij lezen in de *Java-Bode*: In een gesprek, dat
 wij kort geleden hadden met een der heeren van
 de Scheepsagentuur, werd door hem geklaagd, dat
 de mailschepen van de beide groote scheepvaart-
 maatschappijen de Nederland en de Rotterdamse
 Lloyd, in de wintermaanden zoo weinig passagiers
 naar Nederland vervoeren. Onze meening, dat het
 misschien goed zou zijn in de maanden van gering
 passagiersvervoer de passageprijzen te verminderen
 om de animo aan te wakkeren, werd niet gedeeld.
 Nu lezen wij, dat voor het herfstseizoen reducties
 zijn toegestaan voor overtocht over den Atlantischen
 Oceaan.

Canadeezen en Amerikanen behoeven niet langer
 60 pd. str. te betalen om een vacantie in hun land
 door te brengen. Zij kunnen naar Halifax of New
 York gaan voor 30 pd. str. of zelfs minder. Er is
 zulk een toeloop geweest voor de *Saxonia*, het
 stoomschip, dat „zonder klassen” den overtocht
 maakte, dat de directies der scheepvaartlijnen de
 overtuiging hebben gekregen, dat er het volgend
 jaar geen groote slapte in de scheepvaart behoefte
 zijn, indien men slechts maatregelen neemt om den
 reiziger met bescheiden middelen tegemoet te kom-
 en. Er is een uniform tarief op de *Saxonia* voor
 hutpassagiers van 28 pd. str. 13 sh., terwijl de ge-
 middelde vrachtprijs op andere stoomschepen on-
 geveer 40 pd. str. bedraagt. De volgende reis van de
Saxonia zou niet plaats hebben vóór 20 Nov., maar
 reeds in October was elke hut besproken. En boven-
 dien neemt het schip waarschijnlijk nog 900 tus-
 schendekspassagiers mee. Deskundigen verschillen
 van meening over de vraag of de lang voorspel-
 de tarievenoorlog begonnen is; hoe het zij, de goed-
 koopste tarieven op de *Saxonia* zijn op het oogen-
 blik 18 pd. str. 9 sh., hetwelk het laagste tarief is
 voor den overtocht over den Oceaan. Men verwacht
 dat de Cunard Lijn, welke haar vloot uitbreidt, met

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
 Beschuit en Roggebrood
 voor export.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDEN BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

het succes van de *Saxonia* voor oogen, het uniform
 tarief verder zal ontwikkelen, in welk geval andere
 maatschappijen verplicht zullen worden om even-
 eens haar prijzen te herzien.
 Zou het niet mogelijk zijn ook op de Indië-vaart
 een dergelijk middel toe te passen om passagiers
 te trekken en volle schepen te krijgen?

De toestand in Sragen.
 Het kan geen kwaad, schrijft de heer Zentgraf
 aan het *Soer. Hbl.* o.m., er op te wijzen, dat het hier
 alleen gaat tegen een terreur, uitgeoefend door bru-
 tale roovers. Voornamelijk lijdt de bevolking door
 veediefstallen en straatroof met aanranding. Van
 aanslagen op Europeanen is en was geen sprake;
 het betreft hier alleen een algemeenen toestand van
 groote onveiligheid, waaraan een eind moest wor-
 den gemaakt.

De in Sragen gelegerde Soendaneesche compa-
 nie Infanterie is door een Timoreesche afge-
 lost.
 De politie alleen vatte een 100 handieten op. De
 roovers betoonen zich even laf als wreed. Nu met
 kracht tegen dit geboefte wordt opgetreden, is het
 een voortdurend verraden van elkaars misdaden.
 De een tracht den ander in de gevangenis te heb-
 pen en ieder haast zich met het verraden van reeds
 half vergeten misdaden, omdat hij hoopt daardoor
 — 't zijn als regel zaken, waarin geen andere ge-
 tuigen zijn dan de mede-daders — als „kroon-
 tuige” te zullen mogen optreden.

Op die manier krijgt men thans helderheid in
 misdrijfzaken, die tot dusver door volslagen afwe-
 zigheid van bewijs of aanwijzingen, in 't duister
 bleven.

Er wordt wel een schitterende opruiming gehou-
 den, hetgeen voor een goed deel is te danken aan
 de vlotte wijze, waarop de schavuiten elkaar komen
 verraden.

De Hollandsch-Zweedsche Vereeniging in Zweden.
 Ongeveer een jaar geleden werd deze vereeniging
 te Stockholm opgericht, met het doel kennis te ver-
 spreiden over Nederland en Ned.-Indië, betreffende
 kunst, wetenschappen, litteratuur en de maatschap-
 pelijke industriele en landbouwkundige toestan-
 den.

De vereeniging heeft sinds hare oprichting vrij
 hard gewerkt. Hollandsche litteratuur van verschil-
 lenden aard werd over Zweden verspreid, handels-
 en scheepsinformaties uit Holland en de Koloniën
 werden in meerdere mate verspreid, enz. Een spe-
 ciale commissie is gevormd om propaganda te ma-
 ken voor het doel van de vereeniging. Deze propa-
 ganda zal worden gemaakt door lezingen over Hol-
 landsche kunst, architectuur, litteratuur, industrie
 over de Hollandsche koloniën, geschiedenis, enz.
 in nauwe samenwerking met de overeenkomstige
 vereeniging in Holland. De eerste spreker is ge-
 weest Dr. D. J. van der Ven, die heeft gesproken
 over „Nederland in het algemeen.” Zijn voordracht
 werd rijk geillustreerd door films en lichtbeelden.
 Het is te wenschen, dat deze vereenigingen heel
 veel goeds zullen doen voor de ontwikkeling van
 de betrekkingen tusschen Holland en zijn koloniën
 en Zweden. (Java-bode).

UIT DE INDISCHE PERS.
Brand in den sneltrein naar Malang.
 In de nabijheid van Lawang, tusschen Soeko-
 redjo en Sengon, bij kilometerpaal 91, is Vrijdag
 24 September 1920 een der eerste klasse-waggons
 van den sneltrein naar Malang in brand geraakt,
 tengevolge van het ontvlammen van carbid.

Een der reizigers, de heer Samson, die het on-
 raad het eerst bespeurde, trachtte met hulp van een
 natten doek het vuur te dooven, terwijl een tweede
 reiziger, door de noodrem in werking te brengen,
 den trein deed stoppen.
 Doch nu is het merkwaardige van dit geval, zegt

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

tel. 4060 **MAISON VAN RIJN** Meermalen Bekroond
Haag - CUISINIERS

Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners

Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd

Dinners à f 1.—
Vleesch
Groenten
Aardappelen

Dinners à f 1.12
Vleesch
Groenten
Aardappelen
Toespijs

Dinners à f 1.70
Vleesch
Groenten
Aardappelen
2de Vleesch, Visch
of gevogelte
Compôte
Toespijs

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES

verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 1.— f 23.— 24 diners à f 1.70 f 39.—
24 porties soep . . f 5.—
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar. 220
Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

schrijver in de „Pewarta Soerabaya” van 27 September 1920, dat van het treinpersoneel niemand hulp verleende. Zelfs kwam niemand naar den brand omzien.

Na eenige minuten oponthoud en terwijl de reizigers, waaronder vele angstige vrouwen, uit den trein wilden stappen, zette de machinist, die het toestel weder in orde had gemaakt, den trein weder in beweging en liet hij tal van passagiers achter, die dus de reis te voet zouden moeten voortzetten, ware het niet dat door bemoeienis van den chef een kleine hulp-trein ter beschikking werd gesteld.

Alvorens deze trein vertrok, vroeg de controleur van alle reizigers aanwezig waren, doch van den brand geraakten trein had hij niet de minste notitie genomen.

Het gerucht ter plaatse liep, dat men een der vrouwelijke reizigers met haar zoon niet terug had gezien.

De houding, welke het treinpersoneel in deze zaak heeft aangenomen, is zeker vreemd te noemen, want de aanmerking genomen het feit, dat niemand moeite in het werk heeft gesteld om het vuur te blussen, toen de machinist ontijdig de reis voortzette.

Het zou dus zeker wel de moeite waard zijn, dat nader onderzoek werd ingesteld, want bij het onderzoek van den trein brandde een der wagons nog, waarvan het vuur gemakkelijk de andere wagons had kunnen bereiken.

Ook het achterlaten van zoovele reizigers getuigt van groote onverschilligheid.

De brand ontstond ten gevolge van een lek in het schiedreservoir, zoodat een vonk uit den schoorsteen van de locomotief de carbiddampen kon doen ontstammen.

Het is niet alleen in dit geval, dat het publiek over het beheer der Staatsspoorwegen klaagt.

Noch de besteldienst, noch het vrachtvervoer is goed en met de belangen van het publiek wordt weinig rekening gehouden.

Zoo was het ook met de achtergelaten reizigers, die natuurlijk veel te laat hunne bestemming bereikten.

Waardeering van het Intellect.

Onlangs kon men onder de officiële berichten in de nieuwsbladen de bevordering lezen van den heer Soewandi, 3de Commies op het Departement van Onderwijs en Eeredienst, tot Commies-Redacteur op datzelfde Departement.

Het is voor de eerste maal, dat een persoon, uit de inheemsche bevolking gesproken, tot die functie werd benoemd.

De heer Soewandi is afkomstig van de Hoofden-school te Madioen en behaalde op zijn eindexamen nummer één van de ranglijst.

In het jaar 1918 vertrok hij naar Batavia, alwaar hij als klerk op het Departement van Onderwijs en Eeredienst in functie trad en al kort daarna tot 3de Commies op dat Departement werd benoemd.

Tegelijkertijd volgde hij de bestuursschool, welke hij geheel afliep en slaagde daarna in het eerste gedeelte van het Groot-Notarisexamen, met het gevolg, dat het Departement van Onderwijs en Eeredienst de talenten van den heer Soewandi waardeerde, hem voor de functie van Commies-Redacteur geschikt heeft geacht en daartoe ook heeft benoemd.

Voor de door den heer Soewandi ten toon gebrachte volharding in de studie, neemt de Redactie van de *Neratja* (nummer van 2 October 1920) den lof af en waardeert in haar artikel met groote vreugde het door de Regeering gegeven bewijs, dat de tijden thans voorbij zijn, waarin de gelaatskleur zulk een groote en partijdige rol speelde.

Aangezien sedert de maand September 1920 aan den Departementschef de bevoegdheid is toegekend om de hem ondergeschikte ambtenaren te benoe-

men tot en met de bezoldiging van f 600 's maands, zoo blijkt hieruit, dat het besluit van den Directeur van Onderwijs bij de benoeming van den heer Soewandi geheel van hem, Mr. Creutzberg, is uitgegaan.

Het is trouwens wel bekend, hoe deze veel voor de Inlandsche belangen voelt.

De heer Soewandi is niet de eerste Inlandsche ambtenaar, die op het Departement van Onderwijs en Eeredienst is benoemd.

De heer Mohamad Djamil n.l. werd in het jaar 1915 tot Commies benoemd en vervult thans de betrekking van 2den Commies.

De Redactie van de *Neratja* hoopt, dat al de Departementen te Batavia deze voorbeelden zullen volgen en aan het Inlandsch element de gelegenheid zullen geven, de open gevallen plaatsen, naar vermogen, te vervullen, om op die wijze ook de hoogere rangen te bereiken.

Het materiaal is daarvoor wel aanwezig, wanneer men het slechts wil zien.

Ten slotte voegt de Redactie van de *Neratja* nog aan het bovenstaande toe, dat zij met groote vreugde het bericht heeft vernomen, dat de heer Raden Loekman Djajadiningrat thans eveneens tot Commies-Redacteur op het Departement van Onderwijs en Eeredienst is aangesteld.

Deze ontving zijne opleiding in Nederland.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Wat scheidt China op dit oogenblik van Rusland?

In de „Perniagaan” van 21 September 1920 geeft „Solog Ikkssur” eene beschouwing over dit onderwerp, waaraan het navolgende is ontleend.

Een ieder, zegt de schrijver, ziet thans wel in dat de erkenning van de Sovjet Regeering in Rusland door de Westersche Mogendheden niet lang meer op zich zal laten wachten.

In verband daarmee rijst voor China de vraag of zij in deze het voorbeeld moet geven, dan wel of de Chineesche Regeering moet afwachten hetgeen de Westersche Mogendheden wel verplicht zullen zijn te doen.

Doch, ook voor het geval dat de Chineesche Regeering er weinig voor voelt het voorbeeld te geven, zoo is zij, naar schrijver's meening, toch verplicht in deze aangelegenheid iets meer te doen dan waartoe de Westersche Mogendheden in staat zijn.

Toen het Russische Tsarenrijk ineen stortte, hebben de gezamenlijke Westersche Mogendheden besloten voeling te blijven houden met de Russische Gezanten en Ministers, die door den Czaar van Rusland waren aangesteld en werden tijdens het bestuur van den dictator Kerenski met die personen de zaken van Rusland besproken, omdat anders geen aanrakingen met de Westersche Mogendheden mogelijk waren, terwijl die niet konden worden gemist.

Zoodra had de Sovjet-Regeering te Moscou echter het heft niet in handen, of onmiddellijk werd tot opheffing van al die keizerlijke staatsdienaren overgegaan en hun gezag niet meer erkend.

De Westersche Mogendheden stoorden zich evenwel niet aan dien maatregel en bleven die ex-diplomaten in hunne vroegere functiën erkennen en handhaven.

Zij bleven zoo goed en zoo kwaad als het ging de Russische zaken met die personen bespreken, zonder de Sovjet-Regeering daarin te kennen en daarin kwam pas verandering door de aanvaarding door de Sovjet-Regeering van de bekende 14 punten van President Wilson, waarbij de diplomatie op nieuwen voet zou worden geregeld.

Deze eerste officiële aanraking met de Sovjet-Regeering kwam langs den weg der draadlooze telegrafie uit Amerika en hield, behalve de uitnodiging om aan de 14 punten van President Wilson algemeene bekendheid op groote schaal te geven in

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

= Indisch Restaurant =
Waroong Djawa
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Dinners

Restaurant VAN DER PIJL
147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
111 „Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Indisch Restaurant
Laan v. Meerdervoort 68
DEN HAAG
Geopend van 12 uur tot 8 uur
163

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
177
Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren

Dans- Instituut

B. STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348

'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in

Modern Dansen

alsmede in

Klassiek, Plastiek en Rhythmische Gymnastiek.

ZOO JUIST ONTVANGEN:

Parakan Salak Thee,
kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,
80 cent per pond.

VERRIJGBAAR BIJ

F. C. DE BRUYN

DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

Maison

BALKANIQUE

G. H. PARÉ

Kantoor en Magazijn: Nieuwe Uitleg 31

Telegram-Adres: BALKAN-HAAG

Bankiers: BANK-ASSOCIATIE, DEN HAAG

Import - Export

Sigaretten

Sigaren

enz.

Alle Bestellingen „FRANCO HUIS”

PENNOCK-COMPANY

Huylgensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed”

DEN HAAG

BANDOENG

145

EXPORT van AUTOMOBIEL- en KOETSWERK-ONDERDEELEN

de Russische landen, ook het verzoek in om nieuwe diplomatieke vertegenwoordigers aan te stellen en aan de vroegere keizerlijke ambtenaren de bevoegdheid te ontzeggen zich met de Russische aangelegenheden in te laten.

Dientengevolge werden zij van hunne inkomsten beroofd, trachtten zooveel mogelijk, ook uit eigenbelang, uit de Russische schatkist te halen wat er uit gehaald kon worden en bestemden die gelden verder voor de propaganda tot herstel van de keizerlijke macht.

Dit geschiedde met hulp van de Pers. Veel geld en steun kwamen voor dat doel uit China en Japan.

Peking en Tokio zijn de plaatsen, van waaruit de anti-democratische gevoelens worden geleid en van waaruit de reactie zich doet gelden.

De leiders daarvan zijn, volgens den schrijver, generaal Horvath (Peking), generaal Somenoff (Tokio), zomede ambtenaren van de Chinese Eastern Railway, die, bijgestaan door de soldaten van de Russische legatie te Tokio, aldaar in betrekking zouden staan tot de militaire partij in Japan.

Dat zulk een steun de bedoeling heeft om China en Rusland met elkander in conflict te brengen en daaruit politieke voordeelen te putten, is voor een ieder, die enigszins bekend is met de politieke verhoudingen in Azië, duidelijk.

Even duidelijk is het dat, als de Chinese Regeering de Russen te Peking hun gang laat gaan, dit ten slotte moet uitloopen op verwickelingen met de Sovjet-Regeering in Rusland.

Zooals de zaken thans staan, kunnen deze verwickelingen alleen nog worden voorkomen door een spoedig in het leven roepen van een accord tusschen China en het nieuwe Rusland, want de Russische invloed te Peking neemt steeds toe door het voeren van een sterke propaganda die aan China reeds veel besommering bezorgde, terwijl de gewzen keizerlijke Russische ambtenaren in volle actie zijn en zich zeer ernstig laten gelden.

Zij trachten het spoorwegbeheer in handen te krijgen, doen pogingen om invloed uit te oefenen op de telegraafkantoren, schaffen zich schepen aan en doen van tijd tot tijd arrestaties van onschuldige personen.

Op verschillende manieren trachten zij geld machtig te worden en willen daarmee pogingen doen om daadwerkelijk tegen de Sovjet-Regeering op te treden.

Blijft de Chinese Regeering in hare houding volharden en toestaan dat Peking de haard wordt van de Russische reactie, dan zal zij de gevolgen daarvan moeten aanvaarden en eenmaal betreuren dat zij hare politiek in die lijn heeft gestuurd.

De Chinese Regeering zal open en klaar aan die Russische ambtenaren moeten mededeelen dat zij verder niet gediend is van hunne bemoeienissen en dat deze in strijd zijn met de Chinese politiek, die de politieke verhouding tot het nieuwe Rusland regelt.

Moge de Chinese Regeering krachtig optreden en, zegt de schrijver, niet uit den weg gaan voor Japanschen druk.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Boroboedoer-monografie.

In het Kol. Weekbl. van 27 Januari j.l. werd de lange titel dezer monografie voluit vermeld, met de aantekening: „Een bespreking van dit schitterend werk, beschrijvend en afbeeldend het grootst- en beroemdste onder de voortbrengselen der Hindoe-Javaansche kunst, zal in een der volgende Nrs. van het Kol. Weekblad een plaats vinden.”

Thans wordt deze belofte ingelost en zal, naar we hopen, het navolgende een aansporing zijn tot nadere kennismaking met eene publicatie, welke Nederland als koloniale mogendheid tot eer strekt, ook tegenover het buitenland.

Met de verschijning van het eerste deel van het Borobo-

Dansinstituut WEIJNE

alléén gevestigd

te ROTTERDAM

Jonker Fransstraat 21

Meest bezochte inrichting voor verlofgangers

151

Techn.-Bur. K. F. HENNEMAN

Atjehstraat 68-70 DEN HAAG Telefoon H. 245

Electriciteit - Gas - Water - Centrale Verwarming - Sanitair - Drijtwerken - Machinerijen - Smederij - Instrumentmakerij

Speciaal ingericht voor Techn. Bakkerij-Installaties

doer-werk, de derde in de reeks der monografieën betreffende de Hindoe-Javaansche bouwwerken, ¹⁾ is een lang gekoesterde wensch in vervulling gegaan, is eindelijk rechtvaardigd. Wij danken de Heiligste Heiligdom der Boeddhistische cultuurperiode, toen het Mahayana, het „Grootte voortdurende zijn koloniale zegetocht hield.

Het mag nog wel eens gezegd worden: de midden-Javaansche cultuur bereikt haar hoogtepunt in dezen „Lichtend Toren der Dharma”; ze is hierin het zuiverst gekristalliseerde. Doch daarmee is de waarde van dezen stoep niet voluit geteekend. De Boroboedoer gaat in conceptie, rijkdom, en mogelijk ook in kunstwaarde van zijn soort, uit boven al, wat stoepa was in het stamland.

Leeman's monografie van 1873, samengesteld naar met onvolprezen vlijt in de jaren 1849-51 grootendeels door Wilsen verzamelde gegevens, werd ter nauwer meer geraadpleegd. Wie kon, sedert van Kinsbergen's ongetijde foto's (1871-73) de verheven schoonheid van de Boeddha-beeld en de stille pracht der sculpturen haast openbaard, nog belangstelling hebben voor de stijl en steendrukken naar ter plaatse gemaakte lineaire teekeningen?

Van Kinsbergen's arbeid was evenwel fragmentarisch en daarbij bleef zijn serie van 40 groote foto's voor slechts weinigen toegankelijk.

Thans heeft de camera met den Boroboedoer afgebeeld. Tijdens de door, den toenmaligen majoor der genie O. L. Th. van Erp uitgevoerde restauratie (1907-1911) werd van omstreeks 1500 reliefs en 300 architecturen groote afbeeldingen vervaardigd. De resultaten van dezen fotografischen arbeid vindt men in het plaatwerk der nieuwe monografie. Deze bestaat uit 2 deelen: 1. een archaeologische beschrijving van Dr. N. J. Krom, aan de hand van 442 platen, bevattende 1472 afbeeldingen van reliefs en 15 van Boeddha-beelden; 2. een bouwkundige beschrijving van Th. van Erp, ± 150 platen en een aantal bouwkundige teekeningen.

Aanvankelijk is het de bedoeling geweest het bouwtechnische deel als algemeene inleiding te doen voorafgaan op het andere. Tengevolge van den wereldoorlog evenwel werd de samenstelling vertraagd. Om de reeds lang traineerde publicatie niet verder uit te stellen, is thans de rationele volgorde der deelen verwisseld. Het architectonische deel zal omstreeks medio 1921 voor den druk gereed zijn.

Dr. Krom zegt in zijn voorbericht: „De waarde der Borobudur-monografie, zooals die thans gepubliceerd wordt, is in de portefeuilles met platen, welke betrouwbaar staand materiaal in aller handen brengen, ligt eveneens in de bouwkundige beschrijving, die iets definitiefs vermag te zijn; de archaeologische beschrijving heeft een meer scheidende rol; hoe sneller zij verouderd is, des te beter zij haar doel hebben bereikt.”

Inderdaad, het plaatwerk is hier van hooge waarde en met dankbaarheid dient te worden erkend, dat aan de fotografische opname veel zorg werd besteed. Hulde aan den heer J. J. de Vink, die onder leiding van den heer van Erp met volle toewijding de negatieven vervaardigde. Hulde aan de firma van Leer, die voortreffelijk werk leverde, voor de lichtdrukken rechtstreeks uit te gaan van de negatieven.

Maar Dr. Krom was in zijn bovenaangehaalde zinswending wel zeer bescheiden. Zijn archaeologische beschrijving vult hier geenszins een secundaire rol. Zij is een eerbiedwaardig stuk werk, superieur in volledigheid en klaarheid. Telkens en telkens bij het doorlezen van dit 800 bladzijden tellende lijvige kwarto-deel, worden wij getroffen door de schrijvers enorme belevingsheid, door zijn scherp inzicht in de benijdenswaardige heldere betoogtrant.

Krom is er in geslaagd klaarheid te brengen in de mysterieuse sfeer, welke hier en daar nog om den bouwval hangt met name in de 2e en 4e gaanderij. En zoo ligt de eindeloze guirlande van 2670 reliefpaneelen voor ons, als ware ze open en leesbaar stichtelijk boek.

De Abhidharma-tafereelen van den bedolven voet doordringen den geloovige van de troosteloosheid van den kringloop der bestaansvormen, doch reddend tevens wijzen zij naar het pad des heils, gegrift in de reliefs der Boeddha-legenden (1e gaanderij) en in de z.g. jataka's, de voorgeboortelieden van den Boeddha (1e en balustrade 2e gaanderij). Wij weten nu dat de hoofdmuur der 2e gaanderij gewijd is aan den Bodhisadwa Sudhana, den rusteloozen Zwerfer van Zoeker naar de „Hoogste Waarheid”, de 4e gaanderij aan den Bodhisadwa Samantabhadra, die in een Javaansch Mahayanistisch tractaat geteekend wordt als de „laatste verlosser der Toekomst”, komend na dien anderen toekomst-

Fa P. J. MEIJS & ZON

Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, Hoffleveranciers

FABRIEK VAN FORNUIZEN

met toebehoren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

SCHEVENINGEN

Telef. Interc. 654

¹⁾ Monografie I handelt over Tjandi Djago, II over Tjandi Singasari en Panataran.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”
 Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892
ALLE BANKZAKEN

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië. No. 26.
 Bantamsche Plantersvereniging, door B. — Frappez, frappez toujours, mais frappez juste! (handelt over grondbewerking), door Dibbetz (slot). — Een en ander over landbouw in Amerika (vervolg), door C. W. B. — Onderhoud der machine, door H. J. S. Holman. — Malangsche Landbouwvereniging. — De Volksraad over landbouw en veeteelt (vervolg). — Het jubileum van den heer K. A. R. Bosscha.

De Indische Mercur. 4 Febr. 1921.

De beweging van den suikerprijs in het jaar 1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Rede van Mr. Hirsch in den Volksraad gehouden op 26 Nov. 1920. — Rubberplanters-Vereeniging (iets over het opdrogen van rubber. — Oogstbeperking). — Vergadering van de Malangsche Landbouwvereniging. — De handel van Japan met Ned.-Indië gedurende de eerste zes maanden van 1918, '19 en '20. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Open brief aan H.H. Directeuren van kina-ondernemingen, door C. M. Pleyle d'Ailly.

Orgaan van de N.-I. Officiersvereniging. Dec. 1920.

De officieren en de pers, door H. B. — Onderhoud van graven, door J. d. V. (met ill.). — Commercieele boekhouding in het Engelsche leger, door S. — Over de psychisch minderwaardigen in het leger, door A. Kits van Heijningen. — De werkwijze van het V. V. L. (Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren). — De krankheden van ons leger, door H. de Vries. — De militair-pharmaceutische dienst, door Dr. A. A. van der Kloes. — Een en ander over „Oorlogsgebruiken”, door K. — De algemeene herziening van bezoldiging der landsdienaren.

* * *

Ten besluite de volgende titels:

De nieuwe onteigeningsordonnantie, door J. J. G. E. Rückert. — De Vorstenlandsche Gemeenteraden, door B. ter Haar Bzn. (Locale Belangen, 1 Jan. '21).

Een voorstel tot wettelijke vaststelling van minimumloon in Ned.-Indië, door Mr. M. H. Lem Jr. (Vragen des Tijds, Febr. '21).

De Indische financieele politiek der laatste jaren. Voorbericht van Mr. J. Gerritzen. (Indisch Genootschap. Vergadering van 17 Dec. '20).

Oerleven, door J. de Meester (n.a.v. W. Volz: Im Dämmer des Rimba. Sumatras Urwald und Urmensch. (De Gids, Febr. '21).

De agrarische quaestie in de Minahassa. Une question brûlante, door A. L. Wawo-Runtu, oud-majoor (opperhoofd) in de Minahassa, residentie Menado. (Semarang, Masman en Stroink, 1920).

Uit het leven en werken van den zendeling-pionier op Zuid-Oost-Celebes, door H. van der Klift. (Orgaan der Ned. Zendingvereniging, Febr. '21).

Nederlandsch-Indisch hout voor Nieuw Zuid-Wales. — Invoer der voornaamste handelsartikelen in Java en Madoera. (Handelsberichten, 3 Febr. '21).

De Indische financiën, door J. E. Stokvis. (Economisch-Statistische Berichten, 12 Jan. '21).

Palembang gedurende het eerste halfjaar van 1920. (Korte Berichten, 30 Dec. '20).

Het Hooggerechtshof en de Toli-Toli-zaak, door L. (Indologenblad, 3 Febr. '21).

Bemestingsproeven bij de tabak op het veld in 1919, door J. van Dijk. (Mededeelingen van het Deli Proefstation, 2e Serie, No. XIV).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 51. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Lezing van den hr. G. A. de Bruin over „De Chinees op Deli”. — Het beloofde land, door Kebonnicus. — Het leven van den suikerchemist in Ned.-Indië (vervolg). (Orang Peladang, Jan. '21).

Het Tanimbaroesche tandenvijlen, door H. Geurtjens. — Levend begraven, door P. Vertenten. (Annalen van het Misiehuus te Tilburg, Febr. '21).

Het economisch beleid van Nederlandsch-Indië zonder organisatie! door A. M. Harthoorn. (In hoofdzaak eene critische bespreking van het Djambi-ontwerp). (De Amsterdammer, 5 Febr. '21).

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
 BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
 :-: Safe-Inrichting. :-:

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 45.000.000.—
 Reserve f 9.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te 'S-GRAVENHAGE, Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE belast zich met alle Bankzaken, alsmede met aan- en verkoop van Effecten. Neemt gelden à deposito en in rekening-courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-

(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Soereningen
--	-------------------------	---

Handelscredieten.
 Voorschotten in rekening-Courant.
 Deposito's.
 Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
 Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreulo Boskoop Cosvorden Culemborg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doetinchem Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gouda Gorinchem Groenlo Groningen Haarlem Haringen Haerenvoer Halder (den) Hangele (O.) Hoogveen Hoogeveen Huis Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Sliedrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Ulthoorn Utrecht Veendam Veenendaal Vlissingen Wildervank Woerden IJmuiden Zelst Zierikzee Zuiphen Zwijndrecht
--	---	---

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 'S-GRAVENHAGE - Telf. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging 2 1/2 %
 Met 3 maanden opzegging 3 1/2 %
 Met 1 jaar opzegging 4 1/2 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht. ADVIES BIJ BELEGGING.

en Heiland, Maitraya, die in de 3e gaanderij oppermachtig versicht.
 Wij voelden voorheen de climax in den architectonischen opzet van het kosmische bouwspel, en intuïtief vermoeden die geestelijke stijging ook in de reliefs, die als een kostbare sluier hangen om de eeuwige trachtiet-massa's der klimmende terrassen. Aan Dr. Krom de groote verdienste, die aarzeland vermoeden te hebben doen plaats maken voor de essentiele hoofdstukken zijn gewijd aan de betekeenis van dezen stoepa (Hfdst. I), aan zijn waarde als kunst- en cultuurmonument (XVI) en aan het pantheon en het Boeddhisme van den Boroboedoe (XVII en XVIII).
 Een slotte eenige opmerkingen omtrent de indeeling en het niterlijk kleed. Van het plaatwerk werd hierboven reeds waardeering gesproken. Een overzichtelijk grondplan met nummering der reliefs en een verticale doorsnede met aanduiding van de plaats der sculptuur-reeksen dienen als onmisbare wegwijzers in het welvoorzien arsenaal.
 De 1472 afbeeldingen van reliefs zijn verdeeld over een reeks series in afzonderlijken omslag, versierd met een Boeddha-kop. Waar noodig zijn de series voorzien van een architectuur-opname der betreffelijke gaanderij. Een 13e omslag bevat 15 platen van Boeddha-beelden. Het geheel is samengevat in 2 portefeuilles, verluicht met een Boeddha meditatie-houding, zetelend op den traditioneelen troon, omgeven door een rand, welks motief ontleend werd aan een fries van het bouwwerk.
 Over de typografische verzorging van het boek kan niet worden geroemd. De lange regels en kleine letter werken bij de langdurige lezing vermoeiend. De blökken der gebezigde platen hooren meer thuis, zou men zoo zeggen, in een boekdrukkerij van den „Achterhoek”. Joan Blaeu's naam is hier verre! De verklaring ligt wellicht hierin, dat de Boeddha-beelden in betragt, want ook monografie I en II zijn op dezelfde wijze gedrukt.
 Het boek, de inhoud zal blijvend verheugen en geheiligd worden door de stille pracht van menig relief.
 Volgens de esoterische opvatting van het Mahayana is de Boeddha een „Lichtende Toren der Wereldwet” en zal de hieruitgaande radieerende werking bevorderlijk zijn voor de „Heil aller Wezens”.
 Het boek ook de afbeeldingen van dit bolwerk van Indische kunst heilzaam inwerken op het gemoed van menigen kunstliefhebber en belangstellende in het avondland.

De Indische Gids. Febr. 1921.

Intendancie als trait d'union tusschen het Indische staatsorgaan en de economische oorlogsorganisatie op Java, door A. M. W. van Renesse. — De economische gevolgen, voortvloeiende uit een analyse van den djatibedrijf en van het djati-boschbedrijf op Java, door Dr. A. J. Berkhout. — Hoe staan wij, ouders, tegenover de opleiding van onze zonen tot ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur en waarom houden wij ze daarvan terug? door Dr. J. J. — Nederlandsch-Indië in de literatuur, door J. K. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie voor Oost-Indië, door W. C. M.

De West-Indische Gids. Febr. 1921.

Retret van den nieuwen gouverneur van Suriname, Mr. A. A. baron van Heemstra. — Afscheidswaard aan de stad in Suriname, door Fr. Oudschans Dentz (met ill.). — Oliepalmen in Suriname, door Tj. Pyttersen. — De toekomst van de Indianen in Canada en in Suriname, door Jhr. L. C. van Panhuys. — Nog eens: Alpha Behn, door Dr. A. D. Benjamins. — De koloniale spoorweg in Suriname. — Uit de pers. — Bibliographie.

Nederl.-Indië Oud en Nieuw. Febr. 1921.

Abhidranath Tagore (met portret), door Noto Soeroto. — De Javaansche vorstenhuwelijk (n.l. van Z. H. Ario Praboe Mangwadono, hoofd van het Mangkoe Nagoroesche Huis, met een dochter van den Sultan van Jogjakarta), door S. K. — De Boeddha-beelden van Boroboedoe, door N. J. Krom (met ill.).

Indië. Geïllustreerd Weekblad. Afl. 44.

Toradja (vervolg), door N. — Van Dajakschen rijstbouw, door P. te Wechel. — De vulkaan Kaba in Benkoelen (slot), door Th. O. B. Gunther. — Iets over Indische [tooneel], door M. H. van Wesel. — Padanda's (geestelijke uit de kaste der Brahmanen op Bali), door H. Craandijk. — Wat de Javaansche-Mohammedaansche bevolking voor godsdienste of liefdadige doeleinden zoal opbrengt (slot).

Bank-Associatie
 Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.
ALLE BANKZAKEN.
 Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

HET ASSURANTIEHUIS

— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 17,353,284.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekanthoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL Fl. 5.000.000. —

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET

*Levert op elk gebied.
Strenge geheimhouding.
Conditie zeer vrijgevig
in overleg met den
kooper.*

DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

Suriname.

Verschenen is de Memorie van Antwoord op het
Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende
de Surinaamsche begroting voor 1921. Een zeer
belangrijk staatsstuk, dat 18 kolommen beslaat,
waaruit wij dus slechts enkele grepen kunnen doen.

De redenen, welke tot het aftreden van gouver-
neur Staal hebben geleid, zijn gelegen in de omstan-
digheid, dat 's landvoogds verwachtingen, om het
Nederlandsche kapitaal op meer belangrijke schaal
bij ondernemingen in de kolonie te betrekken, voor
het oogenblik niet in vervulling zijn gekomen.

De heer Staal is, ofschoon zijn voornemen tot af-
treden vaststond, naar de kolonie teruggekeerd,
ten einde geen stagnatie te brengen in de afwikke-
ling van eenige belangrijke voorzieningen, die met
den minister waren besproken.

De minister kan niet instemmen met de meening,
die blijkens het verslag door verscheidene leden als
een erkend feit van algemeene bekendheid wordt
beschouwd, dat de thans bestaande bestuursinrich-
ting mede oorzaak zou zijn van den minder gunstigen
toestand, waarin de kolonie verkeert.

De meening van verschillende leden, dat de
macht der Koloniale Staten uitbreiding behoeft,
welke meening van andere zijde trouwens bestrij-
ding vond, kan de minister niet deelen, evenmin
als hij anderzijds kon instemmen met de ten vorigen
jare in het Voorloopig Verslag der Kamer nopens
de Surinaamsche begroting voor 1920 geuite op-
vatting, dat de macht der Staten te groot zou zijn.

De minister acht de bij het regeeringsreglement
aan de Koloniale Staten toegekende bevoegdheden
op zich zelf ruim genoeg en uitbreiding daarvan
voor een behoorlijke uitoefening van de aan het
college opgedragen taak niet noodig.

De denkbeelden van den minister nopens herzie-
ning of verbetering van het bestuursstelsel der ko-
lonie hebben nog niet zoodanigen vasten vorm aan-
genomen, dat zij bij de behandeling van deze be-
groting een onderwerp van beschouwing kunnen
uitmaken.

Ten aanzien van de opmerkingen betreffende de
ontwikkeling van de kolonie deelt de minister
mede, dat in meerdere opzichten de behulpzame
hand is geboden aan ontwikkeling en uitbreiding
van bestaande en de oprichting van nieuwe onder-
nemingen van landbouw en nijverheid.

Wat betreft de suikercultuur in Suriname kan
de minister tot zijn voldoening mededeeling doen
van een feit, dat op hernieuwd vertrouwen wijst
van het kapitaal in die cultuur, namelijk op het on-
langs door de Nederlandsche Handelsmaatschappij
genomen besluit om hare suikerfabriek op de onder-
nemering Mariënborg en Zoelen (de grootste in
de kolonie) geheel te moderniseeren. Een verdere
expansie van de suikercultuur zou de minister ten
zeerste toejuichen.

De minister beaamt het gevoelen, dat in de ko-
lonie nog een ruim arbeidsveld braak ligt ten aan-
zien van bevordering van hygiëne, en ongetwijfeld
zal dit onderwerp de belangstelling van het kolo-
niaal bestuur behouden.

Zeer belangrijk zijn 's ministers beschouwingen
over de voorstellen in het rapport van de Studie-
commissie uit het Suriname-Studie-Syndicaat. Na
een wêlverdiende hulde te hebben gebracht aan den
arbeid zoowel van hen, die het initiatief hebben
genomen tot de vorming van het Syndicaat, als aan
de belangstelling van de leden van dat Syndicaat
en in het bijzonder aan hen, die het rapport heb-
ben samengesteld, zet de minister uitvoerig uiteen,
waarom hij zich niet verantwoord zou achten —
vooral onder de tegenwoordige tijdsomstandighe-
den — het rapport der commissie als leidraad te
aanvaarden voor het geldelijk en economisch be-
stuursbeleid. De minister is nochtans gaarne be-
reid, om voor zoover het rapport de aandacht

vraagt voor ook naar zijn inzien aanbevelingswa-
dige voorzieningen, die ten uitvoer kunnen worden
gebracht zonder overschrijding van geoorloofde
grenzen, de verwezenlijking daarvan te bevorderen
zij het voor het tegenwoordige wellicht niet immo-
p de schaal, welke de commissie zich dacht, en
niet steeds in het door het rapport aanbevolen kon-
tijdsbestek.

De minister zou het een bedenkelijke regeerings-
daad achten, groote aantallen immigranten — be-
derd duizend als minimum in een tiental jaren —
op goed geluk in Suriname aan te voeren, met de
bedoeling om, voor zoover zij niet op particuliere
ondernemingen emplooi zouden kunnen vinden,
hen te bezigen voor tot de inwendige inrichting
der kolonie in het groot aan te vallen openbare
werken. Dat langs een zoodanigen weg een op ge-
zonde basis gevestigde Javaansche kolonisatie in
Suriname zou worden verkregen, komt hem niet
zeer twijfelachtig voor. Integendeel acht hij het
meer waarschijnlijk, dat door massalen aanvoer
een zoo onzekeren grondslag van dergelijke econo-
misch zwakke elementen in stede van eene duurzame
zame verhooging van het algemeen peil van we-
stand, groot gevaar voor het scheppen van een
talrijke pauperbevolking met alle gevolgen van dien
zou worden geloopt.

Een van de voornaamste voorstellen bij deze be-
groting achten wij, die tot de wederaanstelling
van een afzonderlijken (burgerlijken) geneeskun-
digen Inspecteur. Jaar op jaar hebben wij in het
blad daarvoor gestreden. Ook de Koloniale Staten
hebben dat gedaan. Suriname zal den minister
dankbaar zijn voor deze daad en voor de erkenning
dat in de kolonie nog een ruim arbeidsveld braak
ligt ten aanzien van de bevordering van de hygiëne.
Hiervoor is een vol man noodig. Te hopen is, dat
voor deze taak gevonden zal worden een uitstekende
hygiënist, die bereid is voor vele jaren de betrou-
king te aanvaarden.

De minister is het eens met de leden, die
hunne meening in het voorloopig verslag te ken-
gaven, dat zooveel mogelijk getracht moet worden
de uitgaven der kolonie te dekken door de inkom-
sten, in en uit de kolonie verkregen.

De overweging — ook in overleg met den toen-
maligen gouverneur Staal — van het denkbeeld
om de militaire macht in de kolonie te vervangen
door een op militairen voet georganiseerd politie-
korps, heeft tot dusver tot geen definitieve uitkom-
sten geleid.

De minister is van meening, dat de langdurige
vertraging, die het gevolg zou zijn van het behan-
delen van strafzaken in cassatie op verzoek van de
klaagden, een geregeld tenuitvoerlegging van de
vonnissen in de kolonie zeer zou benadeelen. Daar-
om is hij geen voorstander van het mogelijk maken
van dergelijke cassatie.

Het onderwijs in de kolonie zal in verband met
de beperktheid van de geldelijke en personeele mid-
delen voorschands bezwaarlijk hooger zijn op te
voeren dan tot meer uitgebreid lager onderwijs.

Ten aanzien van de gelijkstelling van het onder-
baar en het bijzonder onderwijs deelt de minister
mede, dat een ontwerp-verordening, tot regelgeving
van het lager onderwijs, waarbij de uitwerking van
het beginsel van gelijkgerechtigdheid van het onder-
baar en het bijzonder onderwijs in de kolonie be-
plaats gevonden, zeer onlangs (5 November 1920)
aan de Koloniale Staten is aangeboden.

Ten aanzien van de sociale verzekering zegt de
minister, dat hoe aantrekkelijk het denkbeeld ook
is, om tot invoering van een verplichte verzekering
van arbeiders tegen ongevallen en invaliditeit over-
te gaan, hij het niet zonder bezwaar zou achten
onder de huidige moeilijke geldelijke omstandig-
heden tot dergelijke uitbreiding van de sociale taak
van het koloniaal bestuur stappen te doen.

Wij willen hier nog de aandacht vestigen op de
verklaring van den minister:

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK-COURANT.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

Hij meent dat de medewerking der overheid aan ontwikkeling van Suriname zich zal moeten bepalen tot het geven, waar noodig en uit een algemeen oogpunt wenschelijk, van steun — rechtstreeks en indirect — aan uitingen van het particulier initiatief.

De minister is bereid om het Koloniaal Bestuur raadplegen over het denkbeeld, aangegeven aan slot van het in het Voorloopig Verslag besproken artikel van T. Pyttersen („De toekomst van Suriname als suikerland”, *West-Indische Gids* 1920) om de moderne methoden, bij de suikerbouw in gebruik, in studie te doen nemen en zóó mogelijk te demonstreeren.

De Minister van Koloniën heeft op de vragen van heer Van Kol, naar aanleiding van de nieuwe regeling van de militairen in Suriname geantwoord:

De bezoldigingsregelingen van de landmilitairen in Nederlandsch-Indië ook van toepassing op die in Suriname, zijn de militairen aldaar op 1 Januari 1920 af in het genot gesteld van de meesten volgens de nieuwe salarisregeling voor Nederlandsch-Indische leger. De herziening van bezoldigingen van het burgerpersoneel bij de politie, welke een onderdeel vormt van de in voorbereiding zijnde herziening van de salarissen Surinaamsche landsdienaren, zal gelijk met haar beslag krijgen en terugwerken tot 1 Januari 1920; aan eerstbedoeld personeel wordt eene afwachting daarvan op denzelfden voet als de burgerlijke koloniale landsdienaren duurten toegekend (zie het bij de Tweede Kamer uitgebrachte wetsontwerp tot nadere verhooging van de hoofdstuk der Staatsbegroting).

De veronderstelling, dat de salarisherziening worden beheerscht door de tegenstelling „hoogpersoneel” en „kleine luyden” bestaat slechts op grond, dat, zooals volgt uit de nota naar aanleiding van het verslag der Tweede Kamer over het wetsontwerp tot nadere verhooging en omvang van de Koloniale huishoudelijke begroting van Suriname voor het dienstjaar 1920, de verhoging van de bezoldigingen voor de lagere personeel naar verhouding grooter zal zijn dan voor het hooger personeel.

De Minister van Koloniën heeft, naar aanleiding van een verzoekschrift der Koloniale Staten van Suriname aan de Eerste Kamer betreffende voortgang van de exploitatie van den kolonialen spoorweg, welk hem om inlichtingen was toegezonden, in zijn voorzitter van de Eerste Kamer bericht, dat overlegging van alle desbetreffende beschikkingen voorshands die exploitatie over de geheele voortduren, waardoor voor het tegenwoordig voldaan is aan het verlangen der Koloniale Staten. De nieuwbenoemde gouverneur zal met de Staten in nader overleg treden ten aanzien van de exploitatie, waaromtrent ook het oordeel van den Nederlandschen begrotingswetgever zal worden ingewonnen.

De afdeeling Utrecht en Omstreken van de „West” heeft de oud-gouverneur van Suriname, Baron van Asbeck, een interessante lezing over de lichtbeelden gehouden over Suriname.

De „wetenschappelijke berichten” in de Nieuw-Amsterdamsche Courant van 5 Februari, Avondnummer, het volgende bericht: De Reuter ons meldt, is aan het seismologisch observatorium te Georgetown (Britsch Guyana) een aardbeving geregistreerd, die haar haard op 2000 mijlen zuidelijk van daar had. Deze seismische sto-

ring was nog heviger dan die van den 16en December.”

Zou hier wel bedoeld zijn Georgetown, de hoofdstad van Britsch Guiana?

Curaçao.

De Sisalcultuur op Curaçao.

Het was reeds eenigen tijd hier te lande bekend, dat de Eerste Sisalcultuur Maatschappij haar bedrijf had moeten stop zetten. Gebrek aan geld schijnt hiervan de oorzaak te zijn. De *Amigoe di Curaçao* schrijft hierover:

Er kunnen natuurlijk allerlei gissingen gemaakt worden. Doch dit mogen we wel als vaststaande aannemen, dat de Maatschappij geheel haar kapitaal heeft opgeteerd en onmogelijk opnieuw bij ons Gouvernement of liever bij de Regeering van het Moederland om een nieuw voorschot kon komen aankloppen. Want tot nu toe heeft de Regeering reeds tot een totaal bedrag van 160.000 gld. aan renteloos voorschot in deze onderneming gestoken. Het laatste voorschot, het vorige jaar door den Minister toegekend, werd in den vorm van aandelen in de onderneming belegd. Voor ons Gouvernement beteekent deze débacle een geweldige strop, en het ergste nog vinden wij, dat de blijvende indruk, die de mislukking dezer onderneming zoowel in het Moederland als in het buitenland zal achterlaten, voortaan deze zal zijn, dat het een waaghalzerij is zijn geld in een Curaçaosche onderneming te steken. Wij vreezen eveneens, dat deze débacle voor goed aan alle landbouwillusies den doodsteek zal toebrengen. Voor de pessimisten is het zeker koren op hun molen.

Hoe ver de inzinking van het bedrijf reeds gevorderd is, moge hieruit blijken, dat de groote autotruck reeds is te gelde gemaakt om in het bezit van de noodige contanten te komen, om deze week het werkvolk op Malpais werkzaam hun verschuldigd loon te kunnen uitbetalen.

Het is uiterst moeilijk reeds nu in zijn vollen omvang de gevolgen van de likwidatie van dit bedrijf te overzien.

De sisalaanplant zelf zal van deze tijdelijke staking wel het minste te lijden hebben. Immers door den geringen regenval waren de meeste oogstbare planten toch te zwak om van haar bladeren beroofd te worden, terwijl het allergrootste gedeelte van den aanplant den oogstbaren leeftijd nog niet eens bereikt heeft. Voor zoover wij weten was de kwaliteit der reeds geogste vezels uitstekend. De duizenden kilo's vezels, die in den loop van dit jaar sinds de rapsador in werking was, werden uitgevoerd, behaalden een goeden prijs. De sisalaanplant, die nog bovendien kan uitgebreid worden, vertegenwoordigt zeker een zeer belangrijk kapitaal. Ons Gouvernement zal door haar kapitaal van 160.000 fl. aan renteloos voorschot wel de voornaamste crediteur zijn van deze Maatschappij in likwidatie en als zoodanig er het meeste belang bij hebben, dat het bedrijf op een of andere wijze wordt voortgezet.

Zou er zóó veel tegen zijn, dat ons Gouvernement zelf in ruil voor het renteloos voorschot het heele zaakje overneemt en op denzelfden voet — neen, op meer bescheiden, op minder royalen voet — voortzet?

Tot zoover de *Amigoe*. Wij meenen, dat hare mededeeling omtrent de deelneming der kolonie in het aandeelenkapitaal der maatschappij niet juist is. Herinneren wij ons goed, dan is verleden jaar alleen aan de „Cultuurmaatschappij der Ned. Antillen” subsidie verleend en dateert het laatste renteloos voorschot voor de Eerste Sisalcultuurmaatschappij van 1917. Immers werd in dat jaar bij wet van 4 Aug. 1917 S. 505 aan die maatschappij

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Oppericht

....1907....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Miljoen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJSEEN Gzn. 211

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseeringen op het Binneland en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels en cheques op het Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand. Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders. Verhuurt aan hare clientèle Safe-lokettten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te annoneeren rente.

Adverteeren doet verkoopen.

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17;
's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdstee 26;
Amst. Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
.Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze 1e soort
ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN

GENEESKUNDIG ONDERZOEK
vóór het 70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Waarom nog Uwen bediende naar het postkantoor te zenden om postzegels te koopen? Hij die een postrekening heeft, kan de postzegels op een daarvoor gratis ten postkantore verkrijgbaar formulier of op de keerzijde van de kennisgeving van bij-schrijving van het girobiljet bestellen en betaalt ze door middel van een girobiljet op de rekening van den postdirecteur. De zegels worden dan den volgenden dag thuis bezorgd.

NEEMT DAAROM EEN POSTREKENING.

Voor **Collectieve** **Ziekte-**
Verzekering

is de aangewezen Maatschappij

de 228

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

International Electric en Machine Cy
v/h **R. GEERAERTS-REUTER**

Licht Kracht
Zwakstroom **INSTALLATIEN**

's-Gravenhage LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

kwijtschelding verleend van de helft der tegen haar uitstaande vordering der kolonie Curaçao, in haar geheel groot f 60.000, volgens aan die N. V. verleende renteloze voorschotten voor een proef-neming met het verbouwen van sisal in de kolonie, onder voorwaarde, dat:

1°. op de uitgegeven aandelen en de in aandelen om te zetten obl. de helft wordt afgeschreven;

2°. nieuwe aandelen worden uitgegeven, zoodat de maatschappij de beschikking krijgt over een nieuw werkkapitaal van minstens f 150.000 nevens het haar toegezegd nader renteloos voorschot van f 100.000, ten laste van de genoemde kolonie."

De rede van dokter Nunes.

Op verzoek van de heeren L. A. van Romondt en Zonen maken wij hier melding van een in de *Amigoe di Curaçao* van 9 October l.l. opgenomen schrijven van den heer J. A. Gravestein van St. Martin naar aanleiding van de rede over de Bovenwindsche eilanden door dokter Nunes gehouden voor groep Suriname van het *Algemeen Nederlandsch Verbond*, voor zoover dit schrijven betrekking heeft op ons verslag in de Nos. 38, 39 en 40 van den vorigen jaargang, ontleend aan de *Surinamer*.

De heer Gravestein, die zelf lid der bovengenoemde firma is, maakt in de eerste plaats bezwaar tegen de mededeeling, „St. Martin voert absoluut geen landbouwproducten uit” en vraagt wat katoen dan is?

Verder wordt betoogd de onjuistheid van eenige beweringen omtrent de groote landeigenaars tegenover de kleine landbouwers.

Als dokter Nunes zegt, „.....het is weer de kleine landbouwer, de neger, die zorgt dat er wat aardvruchten, groenten en vruchten verkrijgbaar zijn,” schrijft de heer G.: „Dit is onjuist. Het afgelopen jaar verbouwen we op onze plantages ± 25 acres in mais, guinea-corn en zoete aardappelen; verder leverden onze talrijke mango-boomen massa's nistekende vruchten. Voor zoover deze produkten niet gestolen of cadeau gedaan werden, verkochten we ze aan arbeiders en anderen tegen uiterst lagen prijs. (Koren 2 cent per pond, mango's 1-3 franc per 100, naar qualiteit).”

Verder wordt onjuist genoemd de bewering: „Daar de katoenplant zeer leer is en de oogst geheel afhangt van weer en wind, planten de enkele grondbezitters zoo goed als geen katoen. Het is weer de kleine man, die deze risico aanvaardt.”

Immers: verleden jaar, van een totale aanplanting in 't Nederlandsch gedeelte van ± 140 acres, had onze firma ± 75 acres in katoen; twee andere planters ± 15 acres samen, terwijl de overige ± 50 acres over de kleinere aanplantingen verdeeld was.

Tegenover de mededeeling: „De meeste groote plantage-eigenaars hebben een kruidenierswinkel in de stad en worden door hen..... op rekening gegeven onder voorwaarde, dat de oogst aan hen verkocht zal worden..... de opkooper heeft absoluut geen verlies..... enz.”, wordt gesteld, dat de firma Romondt een bedrag van 1715.80 dollars uitstaande heeft, alleen aan voorschotten aan de kleine landbouwers, waarvan de meesten hun katoen verkochten aan het Gouvernement of aan andere opkoopers, niettegenstaande de voorwaarde om ten minste ons voorschot aan ons in katoen terug te betalen.

Evenmin is juist, dat de arbeiders niet met den marktprijs bekend zijn, daar de opkooprijs door de opkoopers wordt vastgesteld. Want, de marktprijs wordt vastgesteld door den agent van de „*Fincolton spinners*” te Nevis en is gebaseerd op informaties, die hij van Engeland ontvangt.

Elke verandering in marktprijs, welke direct in St. Kitts bekend is, wordt van daar naar St. Martin overgebracht per zeilgelegenheid, zoodat dikwerf

de kleine landbouwer met nieuwen prijs bekend is, vóór dat wij dien weten.

Met meer dan een dozijn opkoopters en scherpe concurrentie, kunnen de kleine landbouwers vrijwel hun eigen prijs vaststellen en doen zij dit ook.

Ten slotte zegt de heer Gravestein: „Het is nu waar, dat de Gezaghebber den kleinen planters bij aflevering van hun katoen, hetzelfde bedrag per K.G. betaalde als zij van de opkoopters konden krijgen. Ik ben bereid te bewijzen, dat, toen de Gezaghebber den kleinen planters, bij aflevering van hun katoen, een voorschot van 16 dollarcenten per pond gaf, wij 28, 30, 32 en in een paar gevallen, voor grotere hoeveelheden van extra qualiteit, zelfs tot 40 dollarcenten per pond katoen betaalden.”

Gezaghebber der Bovenwindsche eilanden.

Het gerucht van de benoeming van den kapitein der infanterie O.-I. L. J. van der Zee tot Gezaghebber van St. Martin, St. Eustatius en Saba blijkt juist geweest te zijn. In de publicatie van het benoemingsbesluit trekt de aandacht, dat de benoemde wordt aangeduid als „gedetacheerd bij de troepenmacht op Curaçao.”

Korte Berichten.

Op de vragen van den heer Ketelaar betreffende het gebruik maken door gouvernementspassagiers van en naar Curaçao van de rechtstreeksche verbinding tusschen het moederland en die kolonie, vermeld in ons blad van 20 Januari l.l., luidt het antwoord van den Minister van Koloniën:

Inderdaad is door mij besloten, dat landsreizigers naar Curaçao, indien daartegen geen overwegende bezwaren bestaan, de reis moeten maken over Suriname. Die beslissing is door mij genomen, omdat de kosten voor een rechtstreekschen overtocht met de zoogenaamde Colonlijn van de Stoomvaart Maatschappij Koninklijke West-Indische dienst hooger zijn dan die voor een reis via Paramaribo. Het verschil in prijs van f 100 en f 50 is hoofdzakelijk onderscheidenlijk in de eerste en in de tweede klasse, beteekent, vooral wanneer aan groote gezinnen overtocht moet worden verschaft, een niet te verwerpen bezuiniging.

Zooals reeds uit het vorenstaande blijkt, is het mogelijk, om bij uitzondering de reis rechtstreeks te maken, opengelaten.

Ingediend is een wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over 1916 van f 1.379.008.67½ in uitgaaf en f 832.315.97 in ontvangst, alzoo met een nadeelig slot van f 546.692.70½ dat is f 114.75½ minder dan het bedrag waarop de bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale geldmiddelen laatstelijk werd geraamd bij de wet van 1 Juni 1918. (N. R. C.)

De directeur van openbare werken, H. Ph. van der Breggen, is 4 dezer met de *Rensselact* naar de kolonie teruggekeerd.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Door de onbekende Sahara.

„Onbekend.” Wij Europeanen noemen onbekend wat ons onbereikbaar is gebleven. Zoo was het nog nimmer van de blanke geluk de Sahara te overschrijden in het gedeelte tusschen Algerië en Mauritanie, maar voor de Arabieren stammen uit Noord-West-Afrika was ook dit gedeelte woestijn geen onbetreden grond. IJverzuchtig als de Arabische Arabier op zijne heerschappij over het zandgebied is, vergemakkelijkt die bekendheid de Europeesche verovering niet, doch leverde die nimmer slechts een gewaagde meer op, voor wie het ondernemen wilde dien dichten slach te verseheuren.

Thans is het eindelijk gelukt den tocht te volbrengen hoewel de wederwaardigheden van de expeditie hier niet bekend zijn, kan het volgende toch al een begrip geven van de beteekenis der volbrachte onderneming.

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELN EN PRIMA WAREN. 189

Bediening aan huis zonder prijsverhooging

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Indische Uitrustingen

Vraagt geïllustreerden Catalogus.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manège Washington)
THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. DEN HAAG TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
 Handel in Paarden Luxe Stands en Boxes Tonneaux beschikbaar
 Dir. J. W. v. d. GUN.

Twee kleine colonnes gingen elkander tegemoet. De ene, onder majoor Lauzanne, vertrok uit Atar in Mauritanië, de andere, onder kapitein Augiéras uit Tabelbala in Algerië. Ontmoeting zou plaats vinden bij El Mzereb; de noordere colonne, de Algerijnsche, zou zich minder door onbekendheid bewegen dan de zuidelijke. Verwacht werd dus eerder ontmoeting en belemmering voor Lauzanne dan voor Augiéras. Het kwam echter omgekeerd uit. Lauzanne kwam zonder veel moeite op 't ontmoetingspunt aan en zond van daar een detachement naar de voorafgaande étappeplaats van Augiéras, El Kseib, om hem van daar naar El Mzereb te geleiden. De geheele tocht was goed voorbereid, onafwijsbare voorzichten tot welslagen. Hoe het Lauzanne gelukt is de noodgevevens te verkrijgen, zoo dat hij zelfs vooruit een van het te doorloopen land had kunnen samenstellen, hoe hij de betrokken hoofden tot instemming heeft weten te bewerken, zoodat hij nergens gewapende tegenwerking te vrezen had, blijkt uit de beschikbare gegevens nog niet. De afgelegde afstanden door de grootte eenzaamheid met handvol volgelingen blijkt wel, dat de onderneming niet zware dingen ware geweest, als de woestijncheits dit hadden beletten. Mauritanië werd de dorre zandvlakte bij Rhallaouia bereikt, die deze plaats door ruim 200 K.M. van Bir Zreïscheïdt. Daarna werden tot El Mzereb 420 K.M. afgelegd. Den 5en December uit Rhallaouia vertrokken, was men, onafkomstig de opgemaakte itinéraire, den 25en te El Mzereb, waar, zooals wij reeds zeiden, de Algerijnen ook waren. Majoor Lauzanne was vergezeld door 85 geweerdragenden en tien Thoiné. Bovendien maakten een dertigtal Mauritanische krijgslieden den tocht mee, in 't bijzonder voor verkenningdienst op groote afstanden, voor de verzorging van drinkwater en zoo noodig voor 't verband met de ontmoetingspunt. Kapitein Augiéras had twee pelotons onder zijne bevelen, die de beide colonnes na de ontmoeting op haar pad naar Augiéras zelf ging met de colonne Lauzanne mee, zoodat Algerië—Mauritanië in haar geheel volbrengende, om over Dakar naar Frankrijk te gaan. De moedige ontdekkingsstocht in het gemeenschappelijke gebied van Marokko, Algerië en Fransch West-Afrika uit een geografisch en uit een politiek oogpunt van belang geacht. Daar heeft enkele plekken, waarover de blanken niet eens van hooren zeggen mogen meepaten. Het aantal blanken is weer met één verminderd. Uit de voorloopige berichten is op te maken, dat de tocht overigens geen verrassingen op aardrijkskundig of volkenkundig gebied bezorgd heeft. De Franschman geeft zich gaarne over de besprekingen en zoo ziet hij in dezen tocht de voorbode van onderling staatkundig en administratief contact van de woestijn geleegen Fransche gebieden, en de uitwerking van de rooversnesten in de zône, waarop Frankrijk een gelyke controle heeft, van waaruit de rust en de veiligheid in die gebieden herhaaldelijk bestookt worden, terwijl 't toevluchtsoord is van allen, die zich aan controle onttrekken.

Britsche Volkenbondmandaten.
 Zoals men weet, biedt de mandaat-mogendheid zelf een uitwerking voor de bepalingen, die haar mandaat over een bepaald land zullen beheerschen, aan aan den Raad van Volkenbond. De bladen maakten dezer dagen in korte afstanden inhoud bekend van twee dergelijke ontwerpen van de Britsche regering aangeboden, het eene betreffende Mesopotamië, het andere betreffende Palestina. Voor zoover de beknopte meldingen te beoordeelen, zijn de ontwerpen geïnspireerd door een zeer vrijzinnigen geest, die meer belang van het onmondig land in verband met het universeel belang, dan het eigenbelang van den mandaathouder in acht neemt. Dit is wel zooals 't behoort, maar daarom werd 't toch nog niet als een natuurlijk iets zoo beschouwd. Het mandaat over Palestina voorziet in de stichting van een nationale huisvesting (voor de Joden) in Palestina, de ontwikkeling der inrichtingen van zelfbestuur, de waarborging van de burgerlijke en godsdienstige rechten en de ontwikkeling der hulpbronnen door het bestuur van Palestina overleg met de Zionistische organisatie. Het mandaatland is er verantwoordelijk voor, dat geen mogendheid toezicht verwerft over Palestijnsch gebied en voor de bescherming van de belangen van de vreemdelingen. Aan het mandaatland is ook het toezicht op de Nederlandse betrekkingen toevertrouwd en het is verantwoordelijk voor de heilige plaatsen en voor bezoekers uit landen, die lid zijn van den volkenbond. De doorvoer van goederen uit die landen moet vrijgelaten worden. Pa-

lestina mag een weermacht lichten van vrijwilligers, doch alleen voor de ordebewaring. In den geleefbrief bij het ontwerp zegt Balfour, dat de regering overleg gepleegd heeft met de Fransche, welke met het ontwerp volkomen instemt. Voor Mesopotamië vinden wij het volgende vermeld. Aan alle bewoners wordt volledige vrijheid van godsdienst en opvoeding verzekerd. Er zal geen verschil zijn van behandeling ten opzichte van buitenlandsche staten, zoodat met name de handels- en petroleum-ondernemingen van alle landen op gelijke voet zullen komen te staan. Alle naties zullen gelijke rechten krijgen ten aanzien van oudheidkundige onderzoekingen. Engeland zal aansprakelijk zijn voor 't handhaven van 's lands tegenwoordige grenzen, voor de verdediging en voor hetgeen de buitenlandsche betrekkingen aangaat.

Twee voorgenomen expedities.
 Het voornemen wordt gemeld van twee expedities in zeer verschillende richting, maar die beide de volle belangstelling van Nederland zullen hebben. Carl Lamholz uit Noorwegen stelt zich ten doel een tocht Zuid-Noord dwars door Nieuw-Guinea te maken, zoodat op studie op het gebied van de flora, als van de fauna, als van de geologie te maken. De Hoogeschool van Oxford bereidt een wetenschappelijke onderzoekingsstocht naar Spitsbergen en omliggende eilanden voor. Zij zal, in 2 groepen verdeeld, vermoedelijk in Juni reeds sloop gaan op 2 korvetten van het voor de robbenjacht gebruikelijke type. Onder de bijzondere nummers op 't programma komt bij de kennis der vogelen voor, of het waar is dat bij een soort van purperen houtsoep het mannetje de broeiplicht vervult en ook een stemmig kled draagt, terwijl de wijfjes, die zich niets van hun kinderen aantrekken, in mooie kleuren gedoscht zijn. Botanisten zullen de wijze van aanpassing der planten aan de heersche klimaatverhoudingen nagaan, paleontologen zullen de fossielen bestudeeren, die er in menigte voorkomen. Tevens zullen bergbeklimmers beproeven de hooge toppen in West-Spitsbergen te overschrijden. De kosten worden geraamd op 3000 pond sterling, welke men rekest stellig spoedig beschikbaar te krijgen.

Regeeringssteun voor een Afrikalijn.
 Het bestuur van de Nederlandsche vereeniging Landverhuizing heeft aan de leden van de Tweede Kamer een adres gezonden, waarin het te kennen geeft, met groote instemming kennis te hebben genomen van het ontwerp van wet tot toekenning van een voorschot ten behoeve van een stoomvaartverbinding tusschen Nederland en Zuid-Afrika. Het bestuur is van oordeel, dat aan het vervoer van de Nederlandsche landverhuizers naar Zuid-Afrika met een Nederlandsche lijn verschillende belangrijke voordeelen voor onze landgenooten verbonden zijn, zooals inscheeping in het eigen land, verblijf gedurende de reis in een Nederlandsche omgeving, meer rechtszekerheid gedurende de reis, ook door de betere mogelijkheid van controle, opheffing van de vele gevaren, thans bestaand door de gedwongen reis naar en het gedwongen verblijf in Engeland vóór de inscheeping naar Zuid-Afrika. Bij de, op grond van het stijgende aantal aanvragen om inlichtingen, verwachte toeneming van den trek naar Zuid-Afrika levert een Nederlandsche lijn, aldus wordt in het adres gezegd, ook het niet te onderschatten voordeel op, dat de passage- (en vracht-) gelden in ons land blijven. Het aantal bij de vereeniging ingekomen aanvragen om inlichtingen bedroeg in 1919 schriftelijk 320 en mondeling 39; in 1920 steeg het tot onderscheidenlijk 661 en 103.

Blij weerzien?
 De Frankf. Nachrichten openen aan de bezette gebieden in Duitschland het blijde vooruitzicht op den terugkeer der zwarte troepen, die voor 't winterseizoen naar 't Zuiden gezonden werden. Het eerste transport zou reeds door Elzas getrokken zijn.

Mededeelingen.
Van de Afdeeling 's-Gravenhage:
 Op den 25sten Febr. a.s. zal in de Familie-Bioscoop, Prinsestraat, een BIOSCOOPAVOND gegeven worden, bestaande uit Indische Films. Programma zal later worden bekend gemaakt.
Van de Studie-Commissie:
 VERGADERING op Zaterdag 12 Februari 1921,

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam
Passagiersdienst
 naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

MAISON H. SIMONS
 Mantel- en Costuummagazijnen 159
 HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”
 en NOORDEINDE 17a.
 zijn steeds voorzien van het NIEUWSTE op het gebied van DAMESKLEEDING
 Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
 Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
 te 's-Gravenhage.
 Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
 Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's
 Dag en Nacht geopend

HOFLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & Zoon
Wijnhandelaren
 Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. la Tel. H. 3493.
 Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25 N. Plein 15 Inter. Tel. 389.
 Filiaal: Arnhem O. Vischmarkt Tel. 280.
 Filiaal: 100 Gorinchem Tel. 61.
 Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
 Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ
 Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
 Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
 DEN HAAG
 De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Adverteeren doet verkoopen.

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
 Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017
 Licht-, Kracht-, Verwarming-, Schel- en Telefoon-Installatiën.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.
PASSAGIERSDIENST
 van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
 BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAIA.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken.
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
 Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en
 Modeplaten.

Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG
 Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

„ WONING „
INRICHTING

Behangerij Stoffeerderij

des namiddags te 2 uur, in de leeszaal van het
 Gebouw van Oost en West, Heulstraat 17.

Agenda:

1. Notulen.
2. Ingekomen stukken.
3. Voorlezing en vaststelling van het jaarverslag,
 waarvan hierbij een exemplaar.
4. Mededeelingen over het „Tehuis voor Indische
 studenten”.
5. Mededeelingen omtrent den pupil der Studie-
 Commissie A. L. S. Bär, leerling der Middelbare
 Koloniale Landbouwschool te Deventer.
6. Mededeelingen van den gedelegeerde der Studie-
 Commissie, den heer Hietink.
7. Rondvraag.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Van het informatie-bureau:
 (Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIË VAN EEN
 VAKKUNDIGE VOOR DE STEEN- EN PANNENBAKKERIJ.

Ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van
 Nederlandsch-Indië kan worden gesteld een vakkundige voor
 de steen- en pannenbakkerij, ten einde daar te lande als
 zoodanig te worden benoemd en op te treden als rond-
 gaand leeraar in dat vak.

Die vakkundige zal eene aanvangsbezoldiging genieten van
 f 400 (vierhonderd gulden) 's maands met 3 driejaarlijkse
 weddeverhoogingen, de eerste twee elk van f 75 (vijf en
 zeventig gulden) 's maands en de derde van f 50 (vijftig
 gulden) 's maands, terwijl bij uitzending, indien daartoe
 bijzondere redenen voor aanwezig worden geacht, al dade-
 lijk één of meer verhoogingen kunnen worden toegekend,
 indien daartoe aanleiding bestaat.

Bovendien wordt thans een duurtelbijslag toegekend ten
 bedrage van:

- f 130.— 's maands bij eene bezoldiging van f 400.—
 - 's maands;
 - f 137.50 idem idem f 475.— 's maands;
 - f 145.— idem idem f 550.— 's maands;
 - f 150.— idem idem f 600 's maands;
- een en ander zonder splitsing in gezins- en niet-gezins-
 hoofden.

Aan de uitzending is voorts verbonden:
 vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, in de 1ste klasse,
 c.q. ook voor het wettig gezin;

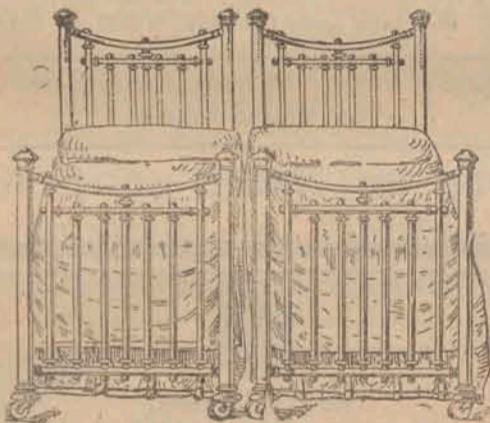
eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten be-
 drage van f 2250 (twee duizend tweehonderd vijftig gulden);
 eene voorloopige bezoldiging van f 250 (tweehonderd vijf-
 tig gulden) 's maands, ingaande op den dag van inschepping
 hier te lande en voortdurende tot het ingaan van de aan-
 vangsbzoldiging;

indien de uit te zenden vakkundige gehuwd is, uitkeering
 van het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging als
 tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten be-
 hoeve van het Weduwen- en wezenfonds voor Europeesche
 burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor uitzending in aanmerking willen komen,
 moeten zich vóór 15 Februari 1921 bij één ongezegeld aan
 de 9de afdeling (onderafdeling B) van het Departement
 van Koloniën gericht verzoekschrift aanmelden, onder over-
 legging van:

- a. getuigschriften en diploma's;
 - b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.
- In het verzoekschrift moet worden opgegeven of de ge-
 gadingde gehuwd is, de datum en plaats zijner geboorte en
 c.q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.
 (Nederlandsche Staatscourant
 van 18 Januari 1921 No. 12).

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Groote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8^{1/2}—12^{1/2} en van 2—7 uur

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Deze week een zeer goed Programma
 met 2 Hoofdnummers.

PROMETHEUS.
 2de deel: DE BEVRIJDE.
 Groot fant. Filmwerk in 5 acten. In de Hoofdrollen
 CLARA WIETH en GUNNAR TOLNAES.

De Heldendaad v. Peter Wells
 Sensatie-Drama in 5 acten.
 Bewerkt naar de Novelle „The little Hour of
 Peter Wells” van DAVID WHITELAU.

Het Noodlot, dat de plicht heeft de stukken van
 het schaakbord te regelen van het spel, dat wij
 leven noemen, bespiedt ongemerkt de personen,
 die in dit stuk op den voorgrond zullen treden.
 Zij kijkt grimmig naar de stukken op het schaak-
 bord en kiest nieuwe poppen voor het spel, dat
 zij zal spelen.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
 Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-
 KONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
 Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
 Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
 (Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
 en San Francisco.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
 2de Schuijtstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren) voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lok. en, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Mutaties van 2 tot 9 Febr. 1921.

- Nieuwe Leden.**
- J. J. Kalker, Den Haag, Laan v. Nieuw Oost-Indië 148, f 5.—
 - H. Ch. G. J. van der Mandere, Den Haag, Jan van Nassau-
 straat 93, f 5.—
 - F. Vilaine, Kerkrade (L.), Zonstraat 33, f 5.—
 - M. H. du Croo, 1e Luit. Inf. O.-I., Den Haag, van Galen-
 staat 72, f 5.—
 - L. E. Bosch, Directeur Landbouw-Mij., Den Haag, Suriname-
 straat 34, f 5.—
 - B. Buwalda, Hoofd Geëmployeerde Cultuur-Ond. Simo, Hilla-
 Kalosso (N.I.S.), f 12.—
 - P. A. Doeglas, Leeraar K. W. S., Mr. Cornelis, Matram-
 weg 23, f 5.—
 - F. H. Sanders, Gew. Secretaris, Djambi, f 7.50.
 - E. Tacona, Contr. B.B., Weltevreden, Kramat, Nieuw-
 Laan 11, f 5.—
 - C. A. Emeis, Onderwijzer, Madioen, Regentslaan, f 5.—
 - Dr. A. J. F. Oudendal, Arts, 't Zand (N.-H.), f 5.—

- Afschrijven.**
- Jhr. L. Stern, Den Haag, Valkenboschkade 567.
 - G. H. Pannekoek, Oud O.-I. Hoofdamtenaar, Haarlem,
 v. Hogendorpstraat 3.
 - H. A. Surink, Dir. Opl. Sch. Inl. Amb., Madioen.
 - A. F. Mönlich, Kap. Inf., Magelang.
 - A. C. van den Byllaardt, Passoeroean s. f. Wonorejo.

- Adresveranderingen.**
- C. Deykerhoff, Den Haag, van: Emmastraat 14 naar:
 v. d. Doesstraat 11.
 - W. E. L. K. Andrau, Den Haag, van: 2de Emmastraat 14
 naar: C. v. Bylandtlaan 30.
 - C. L. R. E. Menges, Den Haag, van: Villa Mars, Zeekant,
 Scheveningen, naar: Balistraat 82/84.
 - W. C. Cremer Koopman, van: Den Haag, Fred. Hendrik-
 laan 179 naar: N. O.-I. (zonder nader adres), f 5.—
 - Mevr. E. Humme, van: Scheveningen, Harstenhoekweg
 naar: N. O.-I. (zonder nader adres), f 5.—
 - R. H. V. de Lannoy, Den Haag, van: Prinsengracht 30a naar:
 Prinsengracht 140.
 - D. J. C. Kriebel, Contr. B.B., van: Tebing Tinggi naar:
 Menado.
 - Mr. C. A. Tjeenk Willink, Subst.-Griffier Hooggerichts-
 thans Secretaris Ver. Java Houthandel-Mij., van: Weltevreden,
 Wilhelminalaan 30, naar: Semarang, Sindoroewi,
 Heuvel.
 - J. C. Witjens, Paardenarts, van: Malang naar: Nederlandsch-
 Indië, (Kol. Weekblad voorloopig niet toezenden), f 2.50.
 - H. Sieberg, Contr. B.B., van: Pontianak naar: Den Haag,
 Columbusstraat 142, f 2.50.
 - S. Evers, van: Hilversum, 's-Gravelandscheweg 60 naar:
 Haag, Gr. Hertoginnelaan 196, f 5.—
 - G. van Genderen Stort, Off. v. Gez. O.-I., Den Haag, van:
 Gr. Hertoginnelaan 121 naar: Gr. Hertoginnelaan 188.
 - Mr. D. Fock, thans Gouverneur-Generaal van N. O.-I., van:
 Den Haag, Paleisstraat 7 naar: Buitenzorg, f 5.—

Contributieverhoging.
 J. H. Zeiler, Den Haag, van f 5.— op f 10.—

WISBRUN & LIFFMANN.
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag

DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

KUNSTINSTITUUT
De Scheveningsche Muziekschool
 Dir. JOSEPHINE WINTER
 Keizerstraat 23 - Scheveningen

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

1921, N°. 6.
 1921.
 148, 75-
 van Nassau
 van Galen
 G. Surinam
 Simo, Habb
 Matram
 nat. Nieuw
 n. f 5-
 ar. Haarlem
 onorede
 4 naar: Ja
 nastraat 15
 rs, Zeeland
 ed. Hendrik
 f 5-
 nhoekweg
 ht 30a naar
 inggi naar
 gerechtigd
 van: Welk
 Sidorow
 : Nederl
 2.50.
 Den Haag
 50 naar: De
 Haag, van
 laan 188
 I. O.-L. van
 f 5-
 NN.
 a Haag
 TOFFEN.
 NZ.
 16
 gen
 LOYD
 RDAM
 NST
 INDIE met
 CHIPEL
 e voorzien
 loksignaal

G. KERNER & Co.
 Opgericht 1890 te Soerabaya.
 STATIONSWEG 78 DEN HAAG
 Specialiteit in Indische Uitrustingen
 Filialen te Batavia en Soerabaya
 ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
 WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

**Vereeniging OOST en WEST.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.**

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

THUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma **STENUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.
 - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
 - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01½.
- N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Dese inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.
 Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 - S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 - J. J. F. SCHREUVEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 - B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
 - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
 = „DUINOORD“ =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

**De Haagsche
 Broodfabriek
 „Theario“**

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek
 heeft in ALLE deelen van
 de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend
 onder contrôle van het Station voor
 Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

**VLEUGELS, PIANO'S
 KUNSTSPELPIANO'S
 ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
 gereedmaken voor de TROPEN

**GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG**

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Wereldmerk
IBACH

L. C. JACOBI

'S-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123
Telefoon Haag 1403

Wendt U voor

**Koop, Huurkoop, Verhuur,
Inruilen, Repareeren, Stemmen,
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en
Buitenland het **meest bekende**
adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZONN

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indische
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Laatst uitgekomen

Voorjaarsstoffen

Dames- en Kinder-Confectie.

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende
examens en ambten, zooals Staats-
inrichting M. O., Staathuishoudk.
M. O., Gemeente-administratie,
Boekhouden. De opleid. geschiedt
ook **schriftelijk** in Nederland en
Koloniën met zeer goede resultaten.
Prospectus en lijsten met namen
en adressen van **vierhonderd en**
vijftig geslaagden worden op
aanvraag gratis toegezonden door
Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

GEBR's HEHENKAMP

Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers

Lange Voorhout 25

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT

Handschoenen

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. P. COSTER te Winnipeg.